27ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3757 6 ՅՈՒԼԻՍ 1910 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ

10 Juillet 1910 27me année N. 3757

ՏԻՐ ՈՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ

Գրութիւնք եւ չեն տրուիր

Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը։

Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آره‌ولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

Պ. Երուանդ Սրմաքէշխանլեան հրաժարած ըլլալով Թերթիս խմբագրապետութեան պաշտօնէն, կը մնայ պարզ-անպատասխանատու խմբագիր մինչեւ յառաջիկայ շաբաթ։

ՀՈՂԱՅԻՆ ՀԱՐՑ

Այժէն անդամ որ փօսթան լրագիրներու արցակներ բերէ, աշխատաւոր ժողովուրդը շուրջերնիս կը խռնուի։ Մեր հողագործ ազգրտիքը, որոնց հաւատքը սահմանադրութենէն ի վեր տաքցած է դէպի «խաղէթա»-ները, «ինչ եղաւ հողային խնդիրը» կը հարցնեն անմիջապէս։ Լրագիր ստացողներս այդ հարցի մասին ստացած տեղեկութիւններս կը հաղորդենք։

Իրաւ է որ համեմատաբար ռամիկ ժողովրդեան պարզմիտ, դատող դասակարգին համար է խօսքերնիս, սակայն անիկա կարծուածին չափ դիւրահաւան չէ։ Մանաւանդ ուղղակի ցաւերուն պատկանած հարցերուն մէջ վիճաբանութեան բռնուողը՝ փորձով տեսած է թէ այս մեր շինական աղբարները ինչ տրամաբանական փաստացի խօսքեր ունին հանդէպ այն ձգձգումներուն որոնք կը դառնան զիրենք (հողագործները բն մասնաւորի) բաւական վիճակի մը մէջ դնելու հարցին շուրջը։

Խօսքերնիս «հողային հարցն է», —ինչ եղաւ ան, կը հարցնէ մեր աղբարը սկեպտիկ պղտարիւնութեամբ։ Իսկ լրագիր կարդացողնեւրուս սովորական պատասխանն է.— «Պատրիարքը Հայրը կամ մեր Ազգ. Ժողովը դիմումնն ըրեր։ Օսմ. Երեսփ. Ժողովը սապէս կամ նապէս նկատառած է խնդիրը։ Վարչապետը այս մասին սանկ է պատասխաներ, ներքին գործոց Նախարարը նանկ է խոստացեր։ Ցանձնաժողով է կազմուեր, հողերու խնդիրը քննելու համար, քննելու ելած են, պիտի ելլեն...»։

Այս մասին մեզ հարցում ուղղող և ունկնդրող սա բարի մարդոց՝ երբ կու տարիէ ի վեր համոզկեր խօսքերուն ամէնն ալ ըսինք, որպէս զի ծայրայեղօրէն սկեպտիկ դարձած այդ յուսահատներուն քիչ մը յոյս և հաւատում ներշնչենք կառավարական նոր ձեւին մասին։ Դժբաղդաբար իրողութիւնները միշտ եկան սատարեցնել ժողովրդեան յուսադրութիւնը։

Թէ ինչու աշխատաւոր դասակարգը այդքան թերահաւատ է, բացատրեմ ի վաղուց անտի մեր հայրենիքը արիւնահեղութեանց թատր մը եղած է։ Մանուկ հասակէ վարժուած էինք ամէն իրիկուն հայրենական տխուր օճախին շուրջը հաւաքուած մոիկ ընելու բազմաչարչար մերիններուն պատմութիւնները օրուան կեանքին վրայ, հարստահարութիւններն ու հալածանքները։ Այդ երեկոյթներուն՝ ոչ մէկ պարագայ այնքան միօրինակ, սիրտ բզքտող ու մշտատեւ եղած է, որքան սա պատենական հողերնուս յանիրաւի գրաւումը այսինչ աղային կամ պէյին կողմէն։ Մանաւանդ տասնըհինգ, տասնըվեց տարիներէ ի վեր՝ ամէն Հայու հողային կալուածք, արհեստական, դիտաւորեալ սովին հետեւանքէ չնչին փոխարժէքով անիրաւաբար գրաւուեցան, սպառեցան։ Սոյն ապօրինի գրաւումներուն դէմ, սահմանադրութենէն ի վեր, Հայերուն կողմէ կառավարութեան ներկայացուած բողոքները անգութ պաշտօնեաներու ծիծաղին ու քամահրանքին առարկայ եղած են։ Սրտաճմլիկ բան է տեսնել եռանդուռ հողագործ դիւղացին որ առօրեայ գործը ձգելով կառավարութեան դուռը շաբաթներով ձեռք կ'առնէ, իր պաշտպան կարը մը հողը վերստին ձեռք ձգելու համար։

Խեղճը երկար ատեն իր միակ սեւեռուն գաղափարին կառչած՝ տուն չի թողուր կը մնէ կ'ելլէ, առանց մտածելու թէ եղած խոստումները խաբեական են։ Օրին մէկն ալ յանկարծ հայ բողոքարկուին դէմ՝ կառավարութեան մէջ նոյնիսկ կը տնկուի գրաւող պէյը կամ աղան, և պաշտօնէին հետ միասին կը վռնտեն զայն նախատելով։

Այդ պահուն, յուսավրէպ հողագործը տխուր իրականութեան դէմ տեսնելով ինքզինքը, բոլորովին լքուած և ճարահատ տուն կը դառնայ, մէջ մը ալ ձայն ձուն չհանելու ուխտով։

Լրագիրները այս օրերս նորէն կ'արծարծեն հողային հարցը։ Նոր յանձնաժողով, նոր քննիչ պիտի գայ այդ մասին Անատոլու, կամ Հայաստան։ Այդ կարգի բարենորոգչական խօսքերէն խեր չի տեսած գաւառի Հայը։ Երանի թէ այս անդամ մենք սխալէինք։ Հանդիսացեցէք ուէ հայ գիւղ, որուն հողը անպատճառ այսինչ պէյին կամ աղային կը պատկանի։ Սակայն նոյն հողերը անուններ ունին իրենց բուն տերերուն անունովը յորջորջուած. օրինակի համար, այսինչքան քիլէյի հողը Մահմուտ աղային է, սակայն գիւղացիները իրարու մէջ կ'անուանեն ոչ թէ Մահմուտ աղային հողերը այլ Գարայենց, Հարապետենց կամ Գարակէօղենց հողերը։

Վերջին անդամ կարգուած յանձնաժողովին կամ քննիչին դերը պիտի ըլլայ եղեր Արեւելեան գաւառներուս մէջ առանց կալուածամիջոցներու գրաւուած հողերը ետ առնել, իսկ միւսները նկատել օրինական գնում Մեղի համար սակայն զեղծումներուն, ճնշումներով, ապօրինութեամբ գրաւուածներուն մեծ մասն իսկ կալուածամիջոցներով եղածներն են։ Ուրեմն ինչ արդարութիւն պիտի գործադրուի այն երկրագործին մասին, որուն ձեռքի 30–35 տարիներէ ի վեր վարած հողերը՝ աղայի անուամբ թէև իսկապէս իր պապենական հողերն են, զոր նոյն աղան բռնի գրաւած է ժամանակին ու ճնշումով ալ կալուածաթուղթ կարած է, և հիմայ վարած արտադրածին՝ հարիւրին քսան անխղճօրէն աղան, և 7ին կամ 8ին մէկ՝ մահնուլին կ'ատնէ։ Հարցին ամէնէն կարեւորն ու կենսականը այս խնդիրն է անտարակոյս։ Երկրի մը զօրավիգը և ուժը կազմող սոյն մեղուաջան ժողովրդի դասակարգին (հողագործին) արդար բողոքները լսելու և ըստ այնմ վճիռ տալու է։

Հողը հողագործինն է, իրապէս ըլլայ այն կալուածամիջոցով կամ այլապէս գրաւուած, ան միշտ ապօրէն գրաւուած է։ Եթէ կ'առարկուի թէ ինչ որ ալ ըլլայ գրաւողին կողմէն ալ զոհողութիւն մը եղած է վերջապէս, սակայն եթէ եղած է իսկ այդ զոհողութիւնը, համեմատաբար անքան քիչ, այնքան աննշան է, որ ատոր քանի մը պատիկը արդէն ծծած է վարուցան ընող հայ գիւղացիէն։

Ուրիշ առթիւ չեշտած ենք այս սիւնակներուն մէջ պետական տասնորդի խնդիրի վրայ որ անիրաւութեամբ փոխան տասանորդի, ութանորդ և շատ անդամ վեցանորդ իսկ անուամբ կը խլուի երկրագործէն։

Այս խնդրոյն վրայ կ'աւելնայ վերոյշեալ աղաներուն, ինչպէս ըսինք, 100ին քսան անխղճօրէն հաւաքելը, թողունք ուրիշ կարգ մը հարկերու կը փախաքշենք որ կարուէր նախ աղաներու և պէյերու անհարկի ճոգաութիւններն կամ գէթ թեթեւցուէին օրինական ձեւի տակ։

Թող գրաւումներուն բարեփոխումները ատիճանաւոր ըլլան, հոգ չէ, սակայն երբ ամէն բան անոնց, ազաներուն քմահաճութեամբը շարունակուի, ցարդ սովորութիւն դարձած անիրաւութիւններով, այն ատեն արդէն ընկճուած, մխրացած հայ հողագործութիւնը, որ Արեւելեան և Փոքր Ասիոյ հողագործական դասին տիպարն է, խպառ կը քաքայի կը լմնայ։

Մոչմաթ

Ա.Ռ.Ա.Պ.Ա.Ր

ՀԱՑԻ ԽՆԴԻՐ

Վերջերս բաւական խօսուեցաւ այն սխալ և ծիծաղելի ըմբռնումին նկատմամբ թէ՝ մասնուրիւն է օրէնքին դիմել, երբ հայը հայուն վրայ կը յարձակի, երբ նոյն իսկ հայը աղքը կը կործանէ։ Osarին (?) միջամտութիւնը յառաջ բերելու տեղ, գիտակից հայը «ազգային միջոցներով» կրնայ եղեր պատժել իր վնասակար աղգակիցը։ Այսպէս մտածողներուն համար—և իրենք վերջիններն են հաւատացող այս այլանդակ վարկածին — կախաղան հանուող Յարութիւնը մարդասպան մը չէր ուրեմն, արդարութեան զոհ մըն էր, քանի որ պարզապէս վրէժ լուծեց, ինչ որ անհատի համար պատիժ կը նշանակէ, և աւելին ալ՝ ինքզինքը պաշտպանեց, ինչ որ անհատին համար նուիրական պարագ մըն է։

Մենք կը հաւատանք որ ամէն քաղաքակիրթ երկրի մէջ, ուր ընկերական անհատին ու համայնքին պաշտպանութիւնը յանձնուած է օրինաւոր կառավարութեան, պարկեշտ քաղաքացիին ներելի չէ ոչ պատիժ տալ և ոչ վրէժ լուծել. ատիկա պիտի ըլլար վերադառնալ վայրենիի անասնական կեանքին։ Եւ ոչ միայն ներելի չէ, այլ և ընկերութեան հանդէպ մեղանկից մը, իր կարգին մեղապարտ մըն է այն քաղաքացին՝ որ չորագործը չի յանձներ ոստիկանին, քանի որ թերող օրէնքին աւանդապահն է այս վերջինը, պաշտպանն է անիկա անհատին և ընկերութեան իրաւունքներուն՝ զոր չի ձգեր ոռնակոխ ընել, հետեւաբար հեռի «օտար» մը ըլլալէ։ ընկերութեան մէկ յարգի զինուորն է անիկա, բարեկամն է պարտաճանաչ քաղաքացիին. և օրէնքը չի ճանչցող աւազակախմբերուն համար միայն «օտար» մը պիտի նկատուէր ան, որուն դիմող կամ մասնող աւազակը իբրեւ դատապարտեալ պիտի հալածուէր իրեններէն բնականաբար։

Այս խնդիրը, ինչպէս ըսի, բաւական ծծծուեցաւ այս վերջին օրերս, հետեւաբար աւելի չեմ ծանրանար իրաւաբանական ամենատարբեր այս հարցին վրայ՝ որ Համիտին օրով կրնար չփոթութիւն պատճառել հայուն, սակայն որուն՝ սահմանադրական ռէժիմի մը տակ՝ վիճաբանութեան առարկայ ըլլալն իսկ ուրիշ բան չապացուցանէր, բայց եթէ մեր ժողովրդին քաղաքացիական դաստիարակութեան բացարձակ պակասը, բայց եթէ մեր ազգին տիրապետական խաւարամտութեամբ՝ որ այսպէս թէ այնպէս մակաբոյծներուն հացին եղ կը քսէ։

Ես կը կարծեմ որ հրապարակը ողողող աղանդաւորներուն ցաւագարութիւնը բուժելու ուրիշ միջոցներ ալ կան, որ՝ ատոնք՝ կը պատկանին նոյն իսկ ազգին. այս ներքին միջոցները, ըստ իս, աւելի արժատական դարմանն են այն սարսափելի մոլեռանդութեան՝ ուրկէ ճարակուած են այդ սխտավարակները, չարին ու սուտին հմայքէն քշուելով տարուելով։

Քանի մը տարի առաջ հոս նշանաւոր «յեղափոխական» մը կար (իրենց բառով), որ իրականութեան մէջ յեղուզակ մը և մարդասպան մըն էր միայն. աղէաքի պէս բան մը մեր գաղութին մէջ՝ ուր այն ատենները այդպիսի «գործիչները» մէյ մը ինքզինքին կուգային ցուցնել։

Անցանները բարեկամի մը հարցուցի թէ ինչ եղաւ այդ յիմարը։ Եղբայր, պատասխանեց ինձի բարեկամս, այդ մարդիկը անօթի են, առանց գործ պէտք է որ ապրին. միտքս դրի աղատել այդ ցաւագարը որ պատուհաս մը կը թափէր ամէնուն. խրատը օգուտ չունեցաւ. իր ամէն մէկ խօսքը պօտպա էր, վերջապէս ինչ ըրի չըրի գործ մը ճարեցի, կարիճ մէկն էր. հրաշագործ ալխատութիւնը և ապրուստի ապահովութիւնը փրկեցին այդ «անարեկիչը»։ չնորհք եկաւ վրան. անկէ ի վեր պարկեշտ կեանք մը կը վարէ, տուն տեղ կազմած է. այսօր իր անցեալին վրայ կը խնդայ պարզապէս։

Այս խօսքերը չատ յատկանշական են։ Ազգային ներկայ ապաշնորհը մտահոգուող մը անկարելի է որ չանդրադառնայ բարեկամիս պարագային վրայ։

Գործ պէտք է տալ մակաբոյծներուն։ Ատոնցմէ շատերուն համար, յեղափոխութիւն և ընկերվարութիւն բառեր են միայն, հրաձգի բառեր, բեքլամի բառեր։ Իրենք ալ չատ բան չեն հասկնար. բայց կը զգվեցնեն միամիտները և կը զգեցնեն երկչոտները. ու կ'ապրին այս «գործին» երեսէն։ հացի խնդիր յաձախ, և մանաւանդ։

Ուրեմն գործ տուէք այդ ցաւագարներուն։ Ատոնց մէջ կան ազնիւ տղաք, զարգացեալ տղաք։ Շատեր պիտի փրկուին ապահովապէս։

Հեռուն չերթանք, քանի՛ չէիր ձայն ձուն չհանէին յորմէ հետէ չնորհքով գործ մը գտան և ուն տեղ կազմեցին։ Հրապարակին վրայ մնացողները, վերջին թափփփուքներն են, չմորած բանտարկեալները, իրենք ալ զզուած այդ «արհեստէ» որ գտնէ առջի պէս հաւատաբեր ալ չէ։ Առաջ իրենց չահագործած յեղափոխութիւնը գանձերու բանալին ունէր. «Հայաստան զնենք պիտի զրկենք...», և քսակները կը բացուէին։ Հիմա՛կ...։

Գործ տուէք, գէշ աղէկ, հոգ չէ, ապրին այդ խեղճերը, որովհետև ատոնց մէջ չատ խղճալիներ կան։ Շատեր գիտեմ որ անգործ թափառելէ վերջ՝ օր մը ալ առ ի չգոյէ լաւագոյնին իբրև «յեղափոխական» մէջտեղ ելան։

Բայց պիտի ըսէք՝ ամէնքն ալ անգործ մարդիկ չեն, հապա ասո՞նք ինչպէս ճամբու բերել։

Նախ ասոնք նուազ վնասակար են քան միւս մակաբոյծները՝ սկսելով համալսարանական (?) չէիցն մինչև թայֆայական աղաչ։ Ատոնց չատերը հոսանքէն տարուածներ են. բուն հաւատացեալները, բուն մոլեռանդները ատոնց մէջ փնտռելու չէ։

Բայց ասոնք ալ դարձի բերելու միջոցը կայ. միայն քիչ մը կորով պէտք է։

Դիտած էք, օրինակի համար, որ Դաշնակցական մը տասը փարա չի տար Բիւզանդիոնի կամ Դաշինի։ Այս ազանդաւորները իրենց ընկեր-բժիշկը ունին, ընկեր-նպարավաճառը ունին, ընկեր-դարբինը ունին։ Ոչ-ընկերը հերետիկոսն է որուն չեն դիմեր։ Քանիներ բարեւունին իսկ կարած են ինչ այն օրէն ի վեր որ հասկցան թէ ոչ մեայն իրենց «ընկեր» չեմ, այլ «համակիր» ալ չեմ։ Այս մարդիկը իրենց մէջ դուրս հայութիւն չեն ճանչնար. մնացեալին դէմ պօյքոթ կ'ընեն, առանց ազմուկի պոյքոթ մը՝ որ այդ պատճառին համար նուազ իրական չէ, ոչ ալ նուազ պարտադիր ամէն ճշմարիտ ընկերի։

Ինչո՞ւ մենք ալ ընկերվարական (?) այդ միջոցին չի դիմենք, բարոյական և անտեսական պոյքոթը չի գործադրենք իրենց դէմ։ Եւ ատով ոչ միայն ազգային բարիք մը ըրած կ'ըլլանք, քանի որ համոզուած ենք թէ այդ խմբակցութիւնները վնասակար ու ազգաքանդ են, հետեւաբար և անոնց գոյութիւնը ազդելով՝ բարձր ազգասիրութեան գործ մըն է, այլ ինքզինքնիս ալ հաւանական վտանգէ ազատած կ'ըլլանք, քանի որ չըլլալիք բան չէ որ «վարակեալ» սպասաւորս կամ «վարակեալ» պաշտօնեայ իրենց զինքը նախ և առաջ մեզի և մերիններուն դէմ գործածեն վաղը։

Թո՛ղ փակ գտնեն իրենց առջեւ մեր դպրոցները՝ ուր իրենց ընկերասուցիչները մեր վաղուան սերունդները կ'խռամաբակեն, թո՛ղ փակ գտնեն մեր հիւրընկալ գործատունները՝ որոնց դէմ անիլխանական հայհոյանքներով օգը կը սարսեն, թո՛ղ հակեան բարոյական լքումը, թո՛ղ կրեն նիւթական զոկումը, և անուշա պիտի կատարուի ազգային մաքրագործումը՝ հրաշալի կանոնաւորութեամբ և անլուսաւի արագութեամբ։

Հոցի խնդիր պարզապէս։

(Լուսաբեր-Յրեւ)

Վ. ՄԱԼԼԷՋԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑԻՐ

Պ. Դ. Թալանթարեանց անցեալ կիրակի կատարեց, Դալաթիոյ Կեդր. Վարժարանի Ամփիթեատրին մէջ, իր Նժոյշ-Դասախօսութիւնը։

Առաջիկայ կիրակի ժամը 6ին կը սկսի բուն Մանկավարժական Դասընթացքը նոյն ամփիթեատրոնին մէջ, և պիտի տրուի մինչեւ 1 սեպտեմբեր։

Փափաքողները կը հրաւիրուին այս շաբաթ արձանագրուիլ յատուկ տետրին մէջ, Սեթեան խան, 12, Ս. Դաւթեանի Գրասենեակը։ 1—4

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (8)

ՍՄԲԱՏ ԲԻՒՐԱՏ

ԶԵԹՈՒՆԻ ՀԱՒԱՏՔԸ
ԿԱՄ
ԶՕՐԱՆՈՑԸ, ԶՕՐԱՆՈՑԸ...

ԹԱՏՐԵՐԳՈՒԹԻՒՆ 4 ԱՐԱՐ

(ԴՐԻԱԳՈՒՄԸ 1895ԻՆ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԵՆԷՆ)

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՐԱՐ

Հիմա՛ կուգայ սուրհանդակը, (մսմսուրով) տեսնենք ի՞նչ լուր կը բերէ. (սուրհանդակը ներս կը մտնէ, ծառի մը տակ ոտի կեցած)

ՏԵՍԱՐԱՆ Բ.

ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ, ՋԱԼԼԱԱՏ

Զալլաս (հրինքը սրբելով). — Հայր սուրբ, նամակը ձեռքս յանձնեցի իրեն, Խաչեր քէհեայինն։

Վարդապետը. — Ի՞նչ ըսաւ։

Զալլաս. — Սաստիկ յուզուած էր, դուն գնա՛ բսաւ, ես ետեւէդ կը հասնիմ։

Վարդապետը. — Աւաղալի գիւղացիներ ո՞ւր մնաց, չի տեսա՞ր զինքը։

Զալլաս. — Ան արդէն լուր ունի ետեւէս, քովի գիւղակները պիտի հանդիպէր ու յետոյ հոս պիտի գար, տունէն ըսին։

Վարդապետը. — Լա՛ւ, լա՛ւ, դուն հիմա սա մօտերը կեցի՛ր, սպասէ՛ (Դուրսը նայելով ու ետ դառնալով)։ Անանք են, Աւաղալի ու Արեգնի գիւղապետները, ահա կուգան իրենց կարիճներով, անո՞նք են, անո՞նք։ (Ուրախ զուարթ ձեռքերը շփփելով ու ման գալով) Վարդապե՛տ, քեզի՛ նայիմ, ամուր կեցի՛ր ուխտիդ վրայ, հիմա ժողովը պիտի կազմուի. ամէն գաղանիք պիտի պարզուի հիմա, հիմա՛, (դրսէն ոտնձայն, ներս կը մտնեն գիւղապետները նեռեւորդներով, կարգով աջը կ'առնեն վարդապետին։)

Վարդապետը. — Օրհնեա՛լ ըլլայ իշխանն ալ, գո՛ւք ալ, օրհնեա՛լ ըլլան Զեթունցիներս, օրհնեա՛լ ըլլայ բոլոր գիւղերս ու գիւղակներս. (դառնալով Արքին քհեհային) Դո՛ւք, Արքի՛ն քահանա՛, առաջ եկէ՛ք, ժամանակը կարճ է, ատենը բանա՛նք. (յետոյ դառնալով Արեգնի գիւղապետին)։ — Խաչե՛ր քահանա, կրնա՞ք ինձի ըսել թէ ո՞ւր են հիմա պարոնները. ձեր հետ՞ բերիք թէ տակաւին կը պահուրտին...

Խաչեր. — Հա՛յր սուրբ, եռեւնեն մարդ ղրկած ու կանչել տուած եմ, ո՛ւր որ են, հիմա կը հասնին հոս։

Վարդապետը. — Լա՛ւ ուրեմն, հիմակուընէ մէջերնիս խորհի՛նք, ի՞նչ պիտի ըսենք այդ պարոններուն, ի՞նչ որոշում պիտի տանք։ Ես Գոճայեան Արթին քահային վրայ կատարեալ վստահութիւն ունիմ, փորձառու մարդ մըն է, չա՛ռ բաներ տեսեր անցուցեր է, ի՞նչ կ'ըսէք, Խաչե՛ր քահանա, զինքը նշանակենք հարցաքննիչ դատաւոր...։

Խաչեր. — Տարակո՞յս կայ առոր, իրմէ զատ ո՞վ կրնայ կատարել այդ փափուկ պաշտօնը, ո՞վ կրնայ հարցուփորձ ընել, առաջին անգամը չէ՝ որ այսպիսի խրթին գործերու մէջ կը գտնուի մեր Արթին քահանան։

Արքին. — Ես ո՞վ եմ, Հայր սուրբ, ձեր նուաստ ծառան, պարզ քահանա մը, ձեր աղօթքո՛վ միայն կը յուսամ գլուխս հանել ինձի յանձնուած պաշտօնը. պիտի աշխատիմ կէ՛տ մը չը փախցնել, անոնգ ըլլաք։

Խաչեր. — Արթի՛ն քահանա, ես իրենց մեծը տեսայ, փախո՛ւկ մըն է, խեւո՛ւկ մը. մե՛նծ մե՛նծ կը ջարդէ, բայց, եկո՛ւ տե՛ս որ վախկո՛տ ալ է. կը խնդրե՛մ, մի՛ քաշուիք, երկայն բարակ հարցաքննութեան մը բովէն անցուցէ՛ք զինքը. ինքը թող ներս գայ միւնակը, դուն հետդ տա՛ռ, բե՛ր... (Քիչ յետոյ Աղասի ներս կը մտնէ Զալլասը առջեւէն։)

ՏԵՍԱՐԱՆ Ե.

ՆԱԽՈՐԴՆԵՐԸ, ԱՂԱՍԻ, ՋԱԼԼԱՏ

(ոտի վրայ)

Վարդապետը (Աղասիի). — Ողջո՛ւն ձեզ, պարո՛ն, նստեցէ՛ք, նստեցէ՛ք։

Աղասի (Աչը կը պագնէ, կը նստի).— Հա՛յր սուրբ, կարծեմ թէ ներկայ եղող աղաները մեր գալէն տեղեկութիւն ունին։

Վարդապետը.— Այո՛, այո՛, գաղանիք մը չէ՛, ամէնո՛ւն ալ ծանօթ է։

Աղասի.— Եթէ հաճիք, ընկերնե՛րս ալ ներկայացնեմ։

Վարդապետը (հեհեաներուն). — Ի՞նչ կ'ըսէք, թող դա՞ն։

Երկու հեհեաները (կմկմալով).— Դո՛ւք գիտէք, հա՛յր սուրբ։

Աղասի.— Ո՛չ, եթէ լարմար չէք գըտներ, թող դուրսը մնան, հոգ չէ՝։

Վարդապետը.— Թո՛ղ գան, սիրելիս, թո՛ղ գան, իրենցմէ գաղանիք մը պիտի չը պահենք անշուշտ. ամէնո՛ւս ալ նպատակը մէկ չէ՞...։

(Շարունակելի)

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Արտաքին գործոց նախարարութեան հաստատ տեղեկութեանց նայելով, կրետացոց կառավարութիւնը չատ խիստ վարուած է Հանեայի մէջ ծագած միջադէպին առթիւ։ Կռուին պատճառ եղողները անմիջական կերպով ձերբակալուած են և իսաւ պիտի պատժուին։ Ընդհանուր հիւպատոսները ազդու դիմումներ ըրած են զօրագրի իշխանութեան մօտ՝ այդ միջադէպին հետեւանքով։ Բ. Դուռը գործին ելքին պիտի սպասէ՝ միջամտելէ առաջ։

** Աթէնքի թերթերը սպիկ կը պատմեն Հանեայի մէջ ծագած կռիւը։ Մայիսին երգեցիկ սրճարանին մէջ քրիստոնեաները և իսլամները զատ զատ նըստած էին սեղաններու առջեւ։ Կռիւ ծագած է երկու խումբերու միջեւ, քրիստոնեաները երգել ուզելնուն համար։ Իսլամները աթոռներով պաշտպանած են ինքզինքնին։ Կռիւ մը ծագելով՝ քրիստոնեայ մը դանակով վիրաւորած է վեց իսլամներ։ Միւսները երգեցիկ-սրճարանէն դուրս ելած են։ Ոստիկանութիւնը վրայ հասնելով՝ երեք իսլամներ և մէկ քրիստոնեայ ձերբակալած է, իբր թելադիր, և իսլամական զօրանոցին մէջ բանտարկած է։ Իսլամները զօրանոցին չուրջը հաւաքուած ըլլալով՝ Պ. Վենիզելոս հրամայած է իսլամ բանտարկեալները ազատ արձակել։

** Օսմ. հեռագրական գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ սխալ է որ պաշտպան տէրութիւնները համաձայնած են իրենց մարտանաւերը եւ կանչելու, Սէյշ. Ժողովին առաջ վերջին որոշումէն յետոյ։ Այդ մարտանաւերը տակաւին Հանեա պիտի մնան։ Միւս կողմէ ալ Հալվաթ գործակալութիւնի կ'իմանայ թէ պաշտպան տէրութիւնները համաձայնած ըլլալով, որոշուած է կրետական ջուրերը գտնուող երկրորդ պահականաւերը եւ կանչել։ Ֆոնիշ զրահաւորը հրաման տուած է Ֆրանսա դառնալու կարելի եղածին չափ չուտ։

** Պաշտպան տէրութիւնները որոշած են օսմ. կառավարութեան պատասխանել թէ փոխանակ դժգոհելու, տէրութիւնները չնորհակալ են Յունաստանի՝ Կրետէի խնդրին միջամտելուն համար։ Յունաստանի ազդու միջամտութեան չնորհիւ է որ ծանր դէպքերու առաջքը առնուած է և պաշտպան տէրութիւնները ծանր տաղտուկներէ ազատած են։

** Նոյն Ֆրայէ Բէհեի Հանեայի թղթակցին հետ ունեցած տեսակցութեան մէջ Պ. Վենիզելոս յայտարարած է թէ օրքան ատեն որ ինք գործի գլուխ գտնուի, Կրետացիները երեսփոխան չպիտի ղրկեն Յունաստանի Երեսփ. Ժողովին։ Կրետական պետը յարած է թէ չուզեր դիւանագիտական յարաբերութիւններ յարուցանել պաշտպան տէրութեանց առջեւ։

** Նախարարաց Խորհուրդը որոշած է Իրիկոս թագաւորին, Մարէայի ծանօթ պետերուն և հելլէն մարտանաւերու պարկերուն Թուրքիա մուտքը արգիլել։ Այդ արգելքին պատճառը սա է որ յիշեալ յատկութիւնները կրնան օսմ. Յոյները գրգռել որոշիպի առեն մը, երբ կրետական խնդիրը կը յուզուի։ Ներքին գործոց Նախարարութիւնը այդ մասին հարկ եղած հրամանները տուած է նահանգային իշխանութեանց և ընդհ. ապահովութեան անօրէնութեան։

ԳԱԼԱՂՏԻՆ ՓՈՄԻԴԷՆ

Լա Թիւրիի տեղեկութեանց նայելով, գաղտնի քոմիտէէն ձերբակալուածներուն թիւը 28է հասած է։ Կատարուած խուզարկութեանց միջոցին չատ մը կասկածելի թուղթեր գտնուած են։ Այդ քոմիտէն մտադիր էր բէաքթիոնէրական չարժում մը առաջ բերելու Կ. Պոլսոյ մէջ, Բամաղան ամսուն։ Քննիչ յանձնախումբը ուրիշ ապացոյցներ ալ ձեռք անցուցած է։ Ոստիկանութեան գործը չխանգարելու համար, գաղտնի կը պահուին քննութեան կարգ մը կէտերը։ Սակայն կը հաւաստուի թէ խնդիրը կարծուածին չափ կարեւորութիւն չունի։ Ուրիշ տեղեկութեանց նայելով, քոմիտէին վերաբերեալ չատ կարեւոր թուղթեր բռնուած են։ Այդ ընկերակցութիւնը, որուն անունն է «Օսմ. Հիմնական Վերակազմութիւն», մասնաճիւղեր ունի Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ և Եգիպտոսի մէջ։ Մինչեւ հիմա հարիւրէ աւելի անդամներ ձերբակալուած են, որոնց մէջ քրիստոնեաներ ալ կը գտնուին։ Տեմարները և ընկերակցութեան մնաւուն ալ ձեռք անցուցած են։ Ոստիկանութիւնը նմանապէս երեւան հանած է քոմիտէին կեդրոնը, որ Պայազիտ կը գտնուի։ Սկիւտարի մէջ խուզարկութիւն կատարուելով՝ տպագրուած չատ մը յայտարարութիւններ ձեռք անցուցած են։ Մամուլտ Նէյիմ անուն մարդ մը, որ քոմիտէին կարեւոր անդամներէն մէկն էր, ձերբակալուած է։ Պոլսոյ պողոտաներուն մէջ ձգուած են Բարիզ հրատարակուող Մեcուրիթիք թերթէն բաղմաթիւ օրինակներ։ Այդ ընկերակցութեան մէջ թուրք կիներ ալ կան եղեր։

** Նոյն Ֆրայէ Բէհեի կ'իմանայ թէ Պոլսոյ մէջ երեւան հանուած որմնադիրներու ընկերակցութեան մասին բացուած քննութիւնը կը չարունակուի և նոր հետքեր ձեռք ձգուած են։ Այդ ընկերակցութիւնը ընդարձակ սահմանի մէջ կը գործէր։ Կ'ըսուի թէ քանի չափ երեսփոխաններ կ'անդամակցէին, բայց ապացոյց չկայ այդ մասին։

** Պրուսայի մէջ ալ քոմիտէին մէկ մասնաճիւղը երեւան հանուած է, որ Մեcուրիթիք լրագրին ցրուումովը կը զբաղէր։ Նախկին քանի պաշտօնատարներ ձերբակալուած են։ Իզզէթ անուն մարդ մը ձերբակալուելով՝ Պոլիս բերուած է։ Երկու հոգի ալ Պրուսա փախած ատենին, իբր անդամ նոյն քոմիտէին, Պոլիս բերուած են։

** Պոլսոյ ռոմիկանապետ Աղմի պէյ, քննութիւններ կատարելու համար Պրուսա մեկնեցաւ։

ՍԵՐԲԻՍԸ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐՆԵՐԸ

Պուլկար մամուլին կողմէ եղած յարձակումներուն առթիւ, Մակեդոնիոյ մէջ գործուած սերպական բրօքականին նկատմամբ կէս-պաշտօնական Բէհբորկ թերթը կը գրէ. «Չենք գանգատիր այլ կը զայրանանք։ Եւ եթէ չպոռթկացինք մեր զայրոյթը, պատճառը սա է որ Պելկրատի մէջ իրազեկ էին այն ազնտալի ճամբուն, որուն կը հետեւէր։» Յետոյ Բէհբորկ կը քննադատէ Մակեդոնիոյ Սերպերուն եղբայրասպան բրօքականը։ Պելկրատի կողմէ ի գործ դրուած այդ բրօքականը գործն է սերպ քաղաքագէտներու, որոնք օտար շահերու գործիք եղած են։ Այդ բանը սերպ ժողովրդեան համար 100 միլիոնի նստած է, առանց գործնական արդիւնքի։ Եթէ երբեք սերպիսմոլներ կը գտնուին հիմա, պատճառը սա է որ օսմ. նոր բէժիմը կը նպաստաւորէ զանոնք։ Դժբախտաբար՝ նոր բէժիմը հաստեան գործելակերպէն չէ հրաժարած, թէև պէտք է գիտնալ որ Թուրքիոյ ապագան չի կրնար իր ազգայնութիւններէն մէկուն ոտարացման մէջ։ Միւս կողմէ, Սերպերը չատ միամիտ ըլլալու են, հաւատալու համար թէ հաշտարարութեան ու եղբայրութեան չոր յայտարարութիւններէն ու սլաւական գաղափարին չուրջը յարուցուած աղմուկէն խաբուելով՝ Պուլկարները չեն տեսներ Մակեդոնիոյ Սերպերուն արարքները։ Պելկրատցիները չատոնց գիտնալու էին թէ իրենք աւելի պէտք ունին մեզի քան թէ մենք՝ իրենց։ Անկեղծ և տեւական բարեկամութիւն մը անոնց և մեր միջեւ՝ անկարելի է, օ՛րքան ատեն որ սերպական բրօքականա ըլլայ Մակեդոնիոյ մէջ։ Սակայն մեր միջեւ այդպիսի բարեկամութիւն մը անհրաժեշտ է։ Որքան ատեն որ Սերպերը իրենց բրօքականէն չհրաժարին Մակեդոնիոյ մէջ, սերպկասլաւական համամասնութեան և եղբայրութեան խօսքերը միայն պիտի լսուին, թէև այդ բառերը չպիտի իրագործուին։ Նոյն իսկ անհետաքրքիր պիտի ըլլանք եթէ երբեք աւելի գէշ բաներու չսպասենք Սերպերու հետ ունեցած մեր յարաբերութեանց մէջ։»

ԴՈՍՏԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԸ

Դոստական նախարար Նէնէմտարին պէյ, Եւրոպայէ դարձին, փաթթոցը ձգելով քաղաքային պաշտօնատար պիտի դառնայ։ Օրինակները բազմաթիւ են օսմ. պետական մարդոց տարեգրութիւններուն մէջ, ինչպէս հանգուցեալ դոստական նախարար Ռիֆաթի փաշա և հանգուցեալ եպարքոս Շերիֆզատէ։

ՊՈՏԱՌՆԵՐԸ

Շէյխ-իլ-իսլամը Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշանը տուաւ նոր Շէյխ-իլ-Իսլամ Մուսա Բեսիմի էֆ.։

ՕՍՄ. ՀՐՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ

Սքիւտարի և շրջականերէն օսմ. զրօսաշրջիկներու խումբ մը Սոֆիա գացած էր վերջին։ Զրօսաշրջիկները Զարիպրոտ հասնելնուն՝ տեղւոյն զինուորական և քաղաքային պաշտօնատարներուն կողմէ ընդունուած են։ Երկու կողմէն ալ ճառեր արտասանուած են։ Այդ միջոցին կայարանը հաւաքուած է Սոֆիայէն ժամանող պատուիրակութիւնը, որ պաշտօն ունէր օսմ. հիւրերը ընդունելու։ Ներկայացուցիչները կատարուելէ յետոյ, տիկիններ ու պարոններ ծաղիկներ նուիրած են այցելուներուն։ Սոֆիա հասնելնուն՝ զրօսաշրջիկները քաղաքապետութեան նախագահին կողմէ ընդունուած են։ Յետոյ իրենց յատկացուած օթեակները և աւարթմանները առաջնորդուած են։

ԹՊԱՐԲԱՍԻՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք թերթ մը կ'ըսէ թէ եպարքոսին Եւրոպա ուղեւորութիւնը խիստ կարեւոր նշանակութիւն մը պիտի ունենայ Թուրքիոյ քաղաքական չահերուն պաշտպանութեան տեսակէտով։ Արտաքին գործոց նախարար պատուն Լրէնթալ Մարինպատ պիտի գտնուի և եպարքոսին հետ պիտի տեսակցի։ Այդ տեսակցութեան միջոցին խորապէս պիտի ուսումնասիրուին երկու երկիրներու չահագրգռող խնդիրները։ Ահա ինչո՛ւ համար եւրոպական չրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայուի այդ տեսակցութեան։

ՉԻՆԱԿՍԵԱՆԻ ԻՍԼԱՄՆԵՐԸ

Շէյխ Սաիտ Պոլիս եկած է Չինական Թուրքէստանն 30 միլիոն իսլամներուն յարգանքը մատուցանելու իրենց Խալիֆան եղող Սուլթանին, իր գահակալութեան ու սահմանադրութեան հռչակման առթիւ։ Շէյխը երկու նամակ պիտի մատուցանէ Սուլթանին, մէկը Չինու կառավարութեան և միւսը ժողովուրդին կողմէ։ Շէյխը կայսեր պիտի յանձնէ երկու նուէրներ՝ մէկը թուր մը և միւսը մագաղաթի վրայ գրուած մը, որ հինգ դարու հնութիւն է։ Թուրանին կոփարիչը պատմական և հնագիտական մեծ արժէք ունի, Թուրքէստանի նախկին խաներէն Մէհմէտ խանի պատկանելուն համար, որ Ճինկիզ խանի ցեղէն է։

ՕՍՄ. ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Իզցամ կը հերքէ սա լուրը թէ ելմտական նախարար Ճավիտ պէյի կատարած բանակցութիւնները՝ փոխառութիւն մը կնքելու մասին՝ դժուարութեանց կը հանդիպին։ Թուրք թերթը կը յարէ թէ 250 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը կնքելու մասին համաձայնութեան հիմեր դրուած են ելմտական նախարարին և ֆրանսացի դրամատէրերու միջեւ։

ԿԱՅՍԵՐԻՆ ԱՒԱՐՏԻՆՈՑ ՄԻՋ

Պաշտօնական աղբիւրէ հաստ լուրերու նայելով, կատաբեալ անդորրութիւն կայ Սամսունի, Հալեպի, Մարաշի, Սեբաստիոյ և Սիւրիոյ մասերուն մէջ։ Բանակը բովանդակ Ալպանիոյ մէջ։ Բանակը առաջ կը տանի իր հետազօտութիւնները՝ զինաթափումը ի գլուխ հանելու համար, իսկ տեղական իշխանութիւնները բարենորոգումներու կ'ձեռնարկեն։ Իբէքէն Միթրովիցա տանող խճուղին չինութեանց ձեռնարկուած է։ Գարատաղ ապաստանած Ալպանիացիները սկսած են իրենց բնակարանները դառնալ։ Վախճանը փախստականներ սահմանագիծի օսմ. իշխանութեանց յանձնուած են։ Այդ փախստականները զինաթափ ըլլալէ յետոյ իրենց գիւղերը դարձած են։ Միւս փախստականներն ալ պիտի յանձնուին։

** Սեհի Ասբր կը հաւաստէ թէ այսուհետև անկարելի է ապաստանութիւն հանել Ալպանիոյ մէջ։ Կատաբեալ անդորրութիւն կը տիրէ։ Պահեստի զինուորները պիտի արձակուին յառաջիկայ ամսուան կէսին։ Միւս զինուորները պիտի մնան։ Զինուորագրութիւնը փութով առաջ կը տարուի։ Մինչեւ հիմա վերին Ալպանիոյ մէջ հաւաքուած զէնքերուն թիւն է 100,000։

** Արտաքին գործոց նախարարը նորէն ազդու դիմումներ ըրած է Դարատաղի կառավարութեան մօտ, որպէսզի ալպանիացի ըմբոստ իսա Պոլատիները օսմ. կառավարութեան յանձնուին։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Ռուսական դեսպան Պ. Զարիբօֆ, առջի օր, Պէօյիւքտէրէի դեսպանատան մէջ հաղկերոյթ տուաւ ի պատիւ պետական պաշտօնատարներուն։ Ներկայ էին Երեսփ. Ժողովի նախագահ Ահմէտ Բրիզա պէյ, հանրօգուտ չինութեանց նախարար Պետրոս էֆ. Հալաճեան, Մէնթէշէի երեսփոխան Խալիլ պէյ և այլն։

ՕԹՈՊԻՈՒՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Օթոպիւսի և օթոմոպիլի ընկերութիւնը, կիրակի օր, փոքրի համար, մէկ օթոպիւս և մէկ օմնիպիւս բանեցնել տուաւ Շիշլիէն կալաթա-Սերայ, մեծ գոնտանկութիւն պատճառելով ժողովուրդին։ Հեռագրական թելերը այդ կառքերու երթեւեկին արգելք ըլլալուն՝ գերանները պիտի բարձրացուին կամ տեղերը պիտի փոխուին մինչև մէկ չարաթ։ Անուտեան թիւնէլէն մինչև Շիշլի, օթոպիւսի և օմնիպիւսի երթեւեկները կանոնաւորապէս պիտի սկսին։

** Սոյն ընկերութեան վերաբերեալ լուր մը սխալ ծանուցուած էր առջի օրուան մեր թերթին մէջ։ Վարչական Խորհուրդի անդամակցութիւնէ դադրած են Արիֆթիի փաշա և Պ. Ն. Մազլիա, իրենց զբաղումներու առատութեան պատճառաւ, և հրաժարականներուն տեղ անցած են Իզմիրի երեսփոխան Սուփան էֆ. Սպարթալը ու Դալաթիոյ Սակարանին վարչական Խորհուրդին նախագահ Պ. Նիքոլա Բ. Մարիս։

ԴԱՏ ՍԱՒԻՏ ՓԱՇԵԱՅԻ ԴԷՄ

Հէյեթալզօրքի ընդհանուր քննիչ Իզզէթ Ֆուատ փաշա ժառանգական խնդրի մը առթիւ դատ բացած է Մերկոյոյի նախագահ Սաիտ փաշայի դէմ։ Այդ դատը յառաջիկայ հինգշաբթի պիտի տեսնուի Շէյխիլ-Իսլամի Դրան մէջ։

ՕՍՄ. ԱԶԳ. ՏՕՆԸ

Փութով առաջ կը տարուին օսմ. ազգ. տօնին առթիւ կատարուող պատրաստութիւնները։ Յաղթական կամար մը պիտի բարձրացուի Սէրայ-Պրունի։ Նուագախումբեր պիտի նուագեն թաղապետական պաշտօնարաններուն մէջ։ Պատասան արարողութիւնը Ա. քարտուղարին և Ա. սենեկապետին հետ խորհրդակցած է կատարուելիք լուսավառութեանց մասին։ Յունիս 10ին ընդունելութիւն մը տեղի պիտի ունենայ պալատում մէջ։ Նախարարները և բարձրաստիճան պաշտօնատարները պիտի ներկայանան։ Ներկայացուցիչները պիտի յայտնեն վեհապետին։

ՀԱՄԻՏԻՆ ՆԵՐՔԻՆ ԿԵՍՆԵՐԸ

Բroկէտ տր Սալօճիֆ հետեւեալ մանրամասնութիւնները քաղած է Համիտի ներքին կեանքէն.— Կը կարծէ՞ք թէ Նաբուլեոնի պէս Համիտ ալ Օրտու քէօշկին մէջ իր անցեալին փառաւորութիւնները և իրականումին արագութիւնը կը յիշէ։ Կը կարծէ՞ք թէ այդ վարկեանները տենդով լեցուն ըլլան, որուն կը մատնուի մարդ, երբ մուրին մէջ հարուած մը կը պատրաստէ։ Վերջապէս կը կարծէ՞ք թէ յետադարձ ակնարկ մը ձգելով սգաւոր անցեալի մը վրայ, Համիտ կը զգայ խղճի խայթի ծանրութիւնը։ Բնա՛ւ երբեք։ Ագաթէլ-Համիտ հեռու, չատ հեռու է Նարոլէոն Ա.էն։ Անվրդով ու նիթապաչտ հաստատի մը պէս, օրերը կ'անցընէ ընթերցանի, պզտոյտին ու պարկեշտ անկողնին պատճառած միակ զգայնումովը։ Ան բնաւ չունի վսեմ ոգեկոչումներ, սեգ առանձնութիւն մը՝ տակաւին նոր անցեալի մը յիշատակներովը լցուած, այլ ունի նիթական մտահոգութիւններ, անձնական և կենցաղասէրի մտածումներ։ Ագաթէլ-Համիտ կանուխ կ'ելլէ առաւոտն, կաթը կը խմէ վիլլային թէրասին վրայ, պարտէզ կ'իջնէ, քանի մը շրջան կ'ընէ, ածուներու ծաղիկներուն կը դպչի մատով, կը թափառի, կ'երգէ, կիներուն հետ կը խօսի, մէկ բառով ատենը կ'անցընէ։ Ժամը 9ին, Վիլլա կ'ելլէ, կահագործական աշխատանոցին մէջ կը մնայ մինչև կէս օր, արուեստական աշխատութիւններ կատարելով. կէս օրին կը ճաշէ. թեթև ու սնուցիչ կերակուրներ կը պատրաստեն անոր համար, բայց ո՞չ երբեք ծանր ու անմարսելի կերակուրներ։ Իր ճաշացուցակը կը կազմեն կաթ, մանալլէպի, մածուն, հաւկիթ, քանջարեղէն, պտուղ։ Ճաշէն ետքը թրքական շաքարը չատ սուրճ մը կը խըմէ, և անկէ ետքը ընթեր ոիկառներ ուզածին չափ։ Կէս օրէն յետոյ կը քնանայ ու կը նկարէ. իրիկնամ՝ մինչև արեւուն մարը մտնելը պարտէզին մէջ կը պտտի ու կը կարդայ. գիշերը կը ճաշէ ու կանուխ կը պառկի՝ կանուխ ելլելու համար առաւուն։ Ագաթէլ-Համիտ ալ ևս չզբաղիր քաղաքականութեամբ, ինչ որ քաղաքագէտներուն ամէնէն խորամանկն ու քաղաքագիտուրն էր։ Հեռաւոր լրագիրներու ընթերցումը իր գլխաւոր զբաղումը չէ։ Սակայն մերթ ընդ մերթ Սեւլանիկի թերթերը փնտռել կուտայ, Բուլեղի, եհնի Ասբր, առենէ մը ի վեր Զիման. արագօրէն աչքէ կ'անցընէ զանոնք։ Իր անձնական սպասները քանի մը չարաթէ ի վեր Համիտի կուսան թուրքերէն լեզուով և պակ առ պրակ հրատարակուող չաբաթաթերթ մը, որ կը կոչուի Ագաթէլ-Համիտ, իր կեանքը եւ իր բազաւորութիւնը, հեղինակ Օսման Նուրի։ Գահընկեց Սուլթանը իր յատուկ պատմութիւնը կը կարդայ, իր ոճիրներու և չարագործութեանց յատուկ համբիչը մէկիկ մէկիկ կը քաչէ, առանց յօնքերը պատսելու, առանց յուզուելու, որպէս թէ արկածախնդրական պարզ վէպ մը ըլլար կարդացածը, զոր մարդ կը թերթատէ ատանց հաճոյքի և անփութօրէն։ Իր պատկերներն մէկ քանին, սակայն, դիտած են որ քանի մը էջեր կը նօթագրէր. կ'երեւի թէ ճշդումներ կ'ընէր ատոր մէջ։ Ագաթէլ-Համիտի պատմութիւնը, իր բ'սկ ձեռքով նօթագրուած, անշուշտ մեծ արժէք պիտի ունենայ։ Միւս կողմէ՝ հանկառակ իրեն չսայլուած ապահովութիւնին թէ իր կեանքը վտանգի մէջ չէ, Համիտ յանա և կատաղի կասկածոտ մէն է։ Դեռ վերջերս անձնական բժիշկը որոշած էր զինքը, իր կինը և ուրիշ տարեկան տղան պատուաստել ծաղկախտի համաճարակի մը պատճառաւ։ Պատուաստի ցցիկներ բերել տուաւ, որոնցմէ մէկը Համիտի առջև կոտրեց, անոր մէջէն նշդրակով կաթիլ մը չիճուկ առաւ և պատրաստուեցաւ Համիտի թեւէն վրայ պէտք եղած գործողութիւնը կատարել։ Ագաթէլ-Համիտ բժիշկին թեւէն բռնեց։

— Ինչ կ'ընէք, ազբէօր, ըսաւ. կը կարծէք թէ այդքան ապուշ էն պիտի թողում որ զիս թունաւորէք. փա՛ռք Աստուծոյ, այդչափ յիմար չեմ։

Եւ որովհետև բժիշկը, ապշած, Համիտի կը նայէր, դանդնկեց սուլթանը աւելցուց.

—Դեռ պատուաստեցէ՛ք կիներս, ծառաներս, աղջիկս և յետոյ ե՛րբ կարգը ինձի գայ, կը մտածեմ։

Բժիշկը համակերպեցաւ։ Կիները, ծառաները և աղջիկը խիստ պատուաստուեցան։ Ագաթէլ-Համիտ քառորդ ժամ մըն ալ սպասեց. յետոյ մէյա կասկածոտ՝ բժիշկը կանչեց և իր աչքերը անոր աչքերուն մէջ յառեց, տեսնելու համար թէ արդեօք պիտի վարանի, բաւ.

— Զիս պատուաստելու համար, իմ աղջկանս բազուկին արիւնովը խառնուած կաթիլ մը չիճուկ ա՛ռ և անով պատուաստէ զիս. ուրիշ կերպ չեմ թողուր։

Ահա այս կերպով Համիտ անգամ մըն ալ ապացուցաց թէ հալածուելու մղձաւանջէն տակաւին չէ ազատած։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ

ԱՆՆՈՀԱՒԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԱՅՏՆԻԱՆԸ. — Այ-Սթէֆանոյի մէջ յոյն նըպարավաճառի մը կինը իր երկու զաւակներուն հետ մէկ անկողին պառկած էր։ Զի գիտցուիր ի՛նչպէս, ատանը կը բռնկի անկողնին մօտ դրուած կանթեղէ մը։ Կինը խորունկ քնացած ըլլալուն, բոցերով չրջապատուելէ յետոյ կ'արթննայ։ Կնոջ ու երկու տղոց զգեստները բռնկած էին։ Երեքն ալ ծանր այրուցքներ կը ստանան։

ՇՈՓԵՆԱՒԻՒ ԸՆԴՀԱՐՈՒՄ. — Դարբգիւղի 38 թիւ չոգենաւը, առջի օր, կամուրջէն մեկնած ատեն, ընդհարում մը ունեցաւ հակառակ կողմէն եկող 53 թիւ չոգենաւին հետ։ Այս վերջինը բաւական ծանր վնասներ կրեց։ Ուղեւորները մեծ խուճապի մատնուեցան։

ԿԱՐԿՈՒՄԻՑ ԵՒ ՏԵՂԱՏԱՐԱՓ. — Առջի օր, կէս օրին, սաստիկ անձրև և կարկուտ տեղաց մարաքաղաքիս գանազան կողմերը։ Ոսկեղջիւրի կողմը ընկուզի խոշորութեամբ կարկուտ տեղաց, տուներուն ապակիները կոտրելով։ Տեղացիներուն յայտարարութեան համաձայն, այդպիսի կարկուտ չէր տեղացած Պոլսոյ մէջ։ Մարաքաղաքիս մէկ մասին մէջ ալ անձրևը թեթեւօրէն տեղաց, ինչպէս Սկիւտարի կողմը։

ԴԱՂԱՒԱԹԻՒՆ. — Բերայի կառավարչատան դիմաց գտնուող տուն մը գողեր մանելով՝ կարգ մը արժէքաւոր առարկաներ տարին։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳԱՏ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ

Բաներդը գաւառի այն վիճակն է ուր ազգային գործերը ամէնէն աւելի անիւխանութեան մատնուած են։ Առաջնորդական տեղապահ Պարգև վրդ. Դանիէլեանի պաշտօնավարութեան միջոցին իսկ կագ ու կռիւ, վէճեր և անհամաձայնութիւններ անպակաս էին։ Անոր հեռանալէն ետքը, բնականաբար գործերը աւելի վատթարացան և գաւառական նոր ժողով մը կազմուեցաւ՝ կամայական կերպով, որուն դէմ անգին բողոքներ բարձրացան, հանրագրութիւններ ղրկուեցան Պատրիարքարան անոր ապօրէն կազմութեանը դէմ։ Հակառակ անոր որ այդ տակնուվրայ եղած թեմը պէտք ունէր կեդրոնին անմիջական կարգադրութեանը, ահիներով Բաղաք. ժողովի կամ Խառն ժողովի սեղաններուն վրայ լքուած մնաց Բաբերդի խնդիրը։ Մէկ քանի անգամ, իբրեւ նոյն թեմին ազգային երեսփոխանը, դիմեցի Ս. Պատրիարք Հօր՝ խնդրելու համար որ առաջնութիւն տուէր Բաբերդի խնդրին՝

Հայցին չերաք պատուելու կամ պատառաքաղը պնակէն բերնին տանելու ձեւին մէջ կուզէր ինչպիսի նրբութիւն մը դնել որ հիւրասիրուած ու ազնուական սեղանակիցներուն զգացնել չտար իր խոնարհ ծագումը, իբր թէ անծանօթ բան մը եղած ըլլար իր լուսցարարուհիի մը աղջիկը ըլլալը։ Իր երկչոտ, բռնազբօսիկ և դանդաղ կեցուածքը չվերիպեցաւ երիտասարդին ուշադրութենէն՝ որ մերթ անոր կը դառնար և չեչտով մը որուն մէջ ջերմ հոգածութիւն մը կը թրթռար.

— Զուաէ՞ք, օրիորդ, ինչո՞ւ չէք ուտեր։

— Ո՛հ, չնորհակալ եմ, կուտեմ կոր, կը պատասխանէր Սոֆի՝ յուզումէն պատառին խաչբռնալը զգալով բերնին մէջ։

— կեր, աղջիկս, կեր, կը կրկնէր անդիէն տիկին Մարկոսեան՝ ուժ տալով տղուն հրաւէրին։

— Աղջիկս, ատոնը ա՛լ քու տունդ պէս է։ վրայ կը բերէր անխուսափելի գանձապետը, ժողտա լինտերը ծծելէն չառաջադն։

Այս յորդորները և քաղաքերները աւելի կը ոստակացնէին աղջկան տագնապը, որ չէր գիտեր ինչպէս իր երախտագիտութիւնը յայտնէր այդքան ջերմ հոգածութեան, որ ամէն կողմէ իր վրայ կը տեղար՝ չէր գիտեր ինչո՞ւ ատակն։

Ճաշը լմննալէն ետքը, հանրը, կարծես անմիջապէս հանգստանալու համար դերը զոր Սոֆի այդ տան մէջ պիտի ունենար, մայրական չեչտով մը ըսաւ.

— Աղջիկս, ինծի եկու քիչ մը լրագիր կարդա՛։

Վերը, սրահին մէջ ուր ընտանիքը կը ժողվուէր ընդհանրապէս, լայնանիստ թաւչապատ բազմոցներու վրայ ընկղմնած տիկին Մարկոսեան, տոքթորը, Մերկերեան, իսկ Սոֆի սթոռով մը տեղաւորուեցաւ ձուաձեւ սեղանի մը առջեւ, ծածկուած մետաքսաթել հաղուագիտ գորգով մը, որուն վրայ խառնիխուռն դիզուած էին լրագիրներ, հանդէսներ, պրոշիւռներ։ Մանկամարդ աղջիկը ատոնք կը պրպտէր՝ ընտրելու համար տիկինին ճաշակին յարմար բան մը, բայց կը վարանէր։

— Ի՞նչ կուզէք որ կարդամ, տիկին։

— Ճաշին վրայէն սանկ թռնցի բան մը ըլլայ, անանկ չէ՞, Թադէոս աղա։

—Սիրտ նեղացնող բան չըլլայ ան ի՞նչ կուզէ ըլլայ, պատասխանեց Մերկերեան, որ բնաւ չէր սիրեր ժամանակութեան միջոցին ոչ է կերպով խանգարուիլ։

— Վերջին Մասիսը կարդացէք, օրիորդ, ըսաւ տոքթորը, Զօրաւոր գեղեցիկ նորավէպ մը ունի, «Մամանիդ բարեբաղդ»։

(Շարունակելի)

„ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (36)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ԴՐՈՒԱԳԾԵՐ)

Դրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԹՈՒԱՆ ՍԷՐ

Դ.

ՄՈԼՈՐՈՒՄԸ

Յորեկուան մօտ, տոքթորը վերջապէս բարենանեցաւ անեակէն իջնալ։ Յաղթանակի ցոլացումը կար դէմքին վրայ։

— Բարի եկա՛ք, բարի եկա՛ք, ըսաւ մայր ու աղջկան ձեռքը բռնելով, չատ գոհ եմ որ մամախս առաջարկը չմերժեցիք...

Երիտասարդին տիրապետող ներկայութեանը, Սոֆի բոլոր մարմնովը կը դողար, և բառ մը չէր գտնար իրենց եղած այդ ընդունելութեանը համար արտերնուն զգացումը արտայայտելու։

— Օրիորդին համար ամէն տեսակէտով օգտակար պիտի ըլլայ այս փոխադրութիւնը, չալունակեց երիտասարդը, սորվիս անկէ, հէ՞, տոքթոր, ի՞նչ ըսիր։

— Ինչո՞ւ չէ, փութաց պատասխանել Մարկոսեան, պարապ ժամանակներս կը բանամ օրիորդին օգտակար ըլլալ։

— Ո՛րքան ազնիւ էք, կը մրմնջէր խեղճ աղջիկը, չուարած չփոշած՝ ինքզինքը յանկարծ փոխադրուած տեսնելով աշխարհ մը, որ իրեն բոլորովին անծանօթ էր մինչեւ այն ատեն և որուն հանդարտ փարթամութիւնը, հնամենի պերճութիւնը և ազնուաթուրմ մթնոլորտը իր կուսական հոգին զմայլանքով և տեսակ մը գոհունակութեամբ ալ կը լեցնէին։ Այդ սենեակը, իր սպիտակ ժանեկազարդ ծածկոցովը, իր հոյակերտ պղաղօթովը, ճենապակիէ փայլփլուն պնակներովը և արծաթեղէն սպասներովը հիացում և պատկառանք կազդէր աղջկանը, որուն աչուընուն առջեւն էր տակաւին իրենց ողբալի խցիկին մէջ ամէն անգամ ափափոյ պառաստուած փայտէ խարխուլ ցանկիկ սեղանը որուն շուրջը գեռանատարած կը նըստէին ինքն ու մայրը, և որուն սպասները այնքան հին էին որքան վար տեսակէ։ Այդ պերճասիրտ ու հաստլից սեղանին առջեւ Սոֆի իր չարժումներուն կանոնաւորութիւնը կը կորանցուցէր, անոնց ամէն մէկուն մէջ ոգեղօթիւն մը և անպատշաճութիւն մը վանելով, և ճիգեր ընելով որպէս զի տիքլասսկ մը չնկատուի։

— Ինչո՞ւ չէ, տոքթոր, ինչ ըսիր։

— Ինչո՞ւ չէ, փութաց պատասխանել Մարկոսեան, պարապ ժամանակներս կը բանամ օրիորդին օգտակար ըլլալ։

— Ո՛րքան ազնիւ էք, կը մրմնջէր խեղճ աղջիկը, չուարած չփոշած՝ ինքզինքը յանկարծ փոխադրուած տեսնելով աշխարհ մը, որ իրեն բոլորովին անծանօթ էր մինչեւ այն ատեն և որուն հանդարտ փարթամութիւնը, հնամենի պերճութիւնը և ազնուաթուրմ մթնոլորտը իր կուսական հոգին զմայլանքով և տեսակ մը գոհունակութեամբ ալ կը լեցնէին։ Այդ սենեակը, իր սպիտակ ժանեկազարդ ծածկոցովը, իր հոյակերտ պղաղօթովը, ճենապակիէ փայլփլուն պնակներովը և արծաթեղէն սպասներովը հիացում և պատկառանք կազդէր աղջկանը, որուն աչուընուն առջեւն էր տակաւին իրենց ողբալի խցիկին մէջ ամէն անգամ ափափոյ պառաստուած փայտէ խարխուլ ցանկիկ սեղանը որուն շուրջը գեռանատարած կը նըստէին ինքն ու մայրը, և որուն սպասները այնքան հին էին որքան վար տեսակէ։ Այդ պերճասիրտ ու հաստլից սեղանին առջեւ Սոֆի իր չարժումներուն կանոնաւորութիւնը կը կորանցուցէր, անոնց ամէն մէկուն մէջ ոգեղօթիւն մը և անպատշաճութիւն մը վանելով, և ճիգեր ընելով որպէս զի տիքլասսկ մը չնկատուի հոդ։

օր առաջ յարմար կարգադրութեամբ մը վերջացնելու համար զայն։ Խոստացուեցաւ անշուշտ, ինչպէս սովորութիւն է, և արդարեւ Եղեսիոյ նախկին առաջնորդ Անանիա վարդապետը, որ Պոլիս կը գտնուէր, նշանակուեցաւ իբրեւ առաջնորդական տեղապահ Բաբերդի։ Վարդապետը չյարժեցաւ տեղայն իր տեղէն, և երկու ամիս յամենալէն ետքը հոս, հիմակ ալ կեր Մարաշ գացեր է իր թէ ժառանգական գործի մը համար բայց հաւանօրէն ժառանգելու համար Մկրտիչ արքեպիսկոպոսի մահուամբը բաց մնացած առաջնորդական աթոռը։ Կ'երեւի, մարդը մտածեց թէ ինչ կարկ կար այս տաքերուն մինչեւ Բաբերդները երթալ, տեղւոյն ըսի ըսաւները մոկ ընել, սիրա փոր հատցնել։ Գործնական մարդ, ինչպէս են առհասարակ մեր բոլոր կղերականները։ Եւ փոխանակ Բաբերդի ճամբան բռնելու, Մարաշ կ'ուղեւորի, բանի տեղ չդնելով Խան Ժողովին որոշումը։

Մինչ այս մինչ այն, անդին, Բաբերդի մէջ գործերը վատթարագոյն ձեւ մը կ'առնեն։ Եւ հեռեւեալ նամակը, զոր երէկ իսկ ստացայ տեղւոյն հրամարեալ առաջնորդական փոխանորդ Տ. Միքայէլ քահանայէն, նոյնութեամբ կը գետնդեմ հոս, ոչ միայն ցոյց տալու համար թէ Բաբերդի մէջ ազգային գործերը ի՛նչ տխուր կացութեան մը մատնուած են, այլ և մատնանշելու համար թէ կեդրոնը ի՛նչ վերաբերմունք մը ունի գաւառի ներքին խնդիրներուն նկատմամբ։

Աւարիկ այդ նամակը.

Մեծապատիւ

Երուանդ էֆ. Սրմաքէշխանլեան

Ազգ. երեսի խան Բաբերդի

Վիճակին, կ. Պոլիս

Այսօրուան թուով վիճակիս ազգային գործերու և ժողովներու անկերպարան ու կազմալուծեալ վիճակը դարձեալ տեղեկագրեցաւ Ամեն. Պատրիարք Ս. Հօր, անմիջական դարմանի մը ակնկալութիւնով։ Այս առթիւ եղած ամէն խնդրանք, սահմանականութիւն, հեռագրեր անտեսի ու անպատասխանի կը մնան մինչեւ հիմա։

Ամիս մը առաջ ազգ. օրաթերթերը ծանուցին Տ. Անանիա Վ. Հազարապետեանի՝ Բաբերդի առաջն. տեղապահութեան անուանումը, ուրախ եղանք ու կ'սպասէինք Պատրիարք Ս. Հօր հրամանագրին հրաւիրելու մեր նորընծայ առաջն. տեղապահը։ Ցաւալի է յայտնել որ տրուած որոշումը Պատրիարքարանէն դուրս միայն օրաթերթերը իմացան, կ'երեւի թէ այն ալ ոչ-պաշտօնապէս։

Մինչեւ հիմա ազգային ամէն գործ քաղաքիս Մայր Եկեղեցւոյ Թաղ. Խորհրդոյ բարեկան անդամները կը վարէին, ասոնք ալ ղպրոցական չրջանին լրման հետ մեկտեղ հրաժարեցան իրենց պաշտօնէն, որպէս առաջնորդարանին հետ փակուեցան ազգային երկուքս վարժարանները, որոնց՝ յառաջիկային, վերաբացումը ապահովող ո՛ր և է բարի նշան չի տեսնուիր։

Հոս ազգային վիճակը մեռած է, մոգական գաւազան մը պէտք է գործերը շարժման, մարդիկը գործունէութեան դնելու համար։

Վիճակիս ազգային գործերու այս սխուր ու ցաւալի կացութիւնը —որուն դարման մը տանելու անկարող —պարտաւորեց զիս հրաժարիլ, խորհելով որ ամէն անկարգութեան մէջ է մտալուա կարգադրութիւնը։

Ամէնէն առաջ վիճակս պէտք ունի կարգ ու առաջնորդ։ Առաջն. Տեղապահի մը, որպէսզի պաշտօնի սկսած օրէն անմիջապէս ձեռնարկէ ժողովներու և խորհուրդ մարմիններու կազմակերպութեան, վանդի բացարձակապէս գոյութիւն չունին ոչ ժողով և ոչ ալ խորհուրդ մարմին։

Վիճակիս երեսփոխանը ըլլալով այս ամէն իրողութիւն պարաք սեպեցի Ձեզի ալ տեղեկագրել, խնդրելով որ բարեհաճիք Ամեն. Պատրիարք Ս. Հօր ներկայանալ, և բացատրել Բաբերդի ազգային այս տխուր վիճակը, փութացնելու համար օր առաջ կարող ու բանգէտ առաջն. տեղապահի մը առաքումը, ամէնէն աւելի կրթական գործին համար, որ, հակառակ պարագային, պիտի մնասուն անկանդնելի կերպով։

Սիրալիր ողջունիւ ազօթարար

հրաժ. Առաջնորդ. Փոխանորդ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՔԱՀԱՆԱՅ

Այս գրութիւնը, որ տխրութեամբ կը լեցնէ հոգիս—ինչպէս բոլոր անոնց հոգին որ գաւառային կեանքով կը հետաքրքրուին—ապահովապէս կը յայտնէ ցաւը ոչ միայն Բաբերդի այլ առաւել կամ նուազ չատ մը գաւառային կեդրոններու։ Եւ ասկէց կը ծագի ազգային մեծ հարցը.— եղերոնը գաւառով չլրադիր այն չափով որ անհրաժեշտ է։

Ու ասիկա հին ցաւ է, ցաւ մը որուն գոյութիւնը հին ըլժիմին առեւը անոր կը վերագրուէր յիրաւի կամ յանիրաւի, և որ անա կը շարունակուի նոյնքան և աւելի սատակութեամբ նոր ըժիմին տակ ալ։

Երեւակայեցէք հայաչատ կեդրոնի մը վիճակը, երբ հոն փակուած են առաջնորդարան և դպրոց։ Զարիքին լրումն է սա։

Ո՞ւր են, կը հարցնէի անցեալ օր այս տողերուն մէջ, Պոլիս տեղաւորուած վարդապետներն ու եպիսկոպոսները, ինչո՞ւ գաւառները չեն զրկուիր՝ իրենց գոյութեան իրաւունքը հաստատելու համար։ Պոլսոյ հեշտաւէտ հանգստութիւնները վայելելու համար է որ այդ մարդիկը վեղար անցուցած են գլուխնին։ Խառն Ժողովին պաշտօնը խառնափնթոր վիճակի մը մատնել է գաւառային թեմերը, ազգային ու կրթական գործերը։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐՈՒ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԷՐՁԵԱՆ ԵՒ ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆՆԵՐԸ

Կաթոլիկ Հայերու Կ. Պատրիարք՝ Թէրզեան սրբազան, երէկ, ընկերակցութեամբ Արփիարեան, Գէորգեան եպս.ներու Ճամեան վրդ.ի և Զարեհ Շիշմանեան, Գրիգոր Ոսկան և Խորասանեան էֆ.ներու փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Դուրեան Սրբազանին։ Թէրզեան Կ. պատրիարք դուռնէն ընդունուեցաւ վարդապետներու կողմէ, իսկ սանդուխին գլուխը կ'սպասէին Հայեակ և Տէրունեան սրբազանները և վարչական անդամներէն՝ Տօքթ. Սեղրոսեան, Տօքթ. Թորգոմեան, Արամ Հալաճեան, Տօքթ. Տաղաւարեան, Հայկ Խաճատրեան և Սարգիս Սաւին էֆ.ները։ Երկու պատրիարքները դահլիճին դրան առջեւ ողջագուրուեցան, ուրկէ վերջ երկու կողմի ներկաները իրարու ներկայացուցին։

Թէրզեան սրբազան նախ իր չնորհակալութիւնը յայտնեց Դուրեան Սրբազանի անցեալ օր առած այցելութենէն համար և յայտնեց որ այս այցելութիւնները հետզհետէ լաւ վախճանի մը պիտի հանին։ Դուրեան Սրբազան հաստատեց այս պարագան։ Կ. Պատրիարքը անցեալ անգամ Արամ էֆ. Հալաճեանի կողմէ եղած առաջարկին մասին խօսելով, ըսաւ թէ ինք ալ կը փափաքի որ երկու կողմի ազգ. երեսփոխաններէ խառն յանձնաժողով մը կազմուի։ Դուրեան Սրբազան բաւ որ այդ չանքը պէտք է ըլլայ, որպէսզի ընդհանուր ազգին վերաբերող կարգ մը գործեր դիւրութեամբ և նպաստաւոր կերպով լուծուին։ բայց այս ընդհ. ժողովը ըսաւ, պիտի ըլլայ այնպիսի պարագաներու առ որ երբ խնդիրը համազգային է, ինչպէս հողային հարցը և այլն։ Այս առթիւ Թէրզեան Սրբազան աւելցուց թէ՝ իրենք ալ եկեղեցական կոլուածներու խնդիր մը ունին։ Պատասխանելով առոր Դուրեան Ս. Պատրիարքը յայտնեց թէ իրենք ալ Երուսաղէմի կոլուածներուն խնդիրը ունին և թէեւ կառավարութիւնը այդ մասին այլ եւայլ խոստումներ ըրած է, բայց դեռ վերջնական արդիւնք մը ձեռք չէ բերուած։ Մենք դիմած ենք, աւելցուց, կառավարութեան որպէսզի «վագրիֆիներու գործողութեան ձեւը փոխուի և բարոյական անձերու ուժը պահած և ազգ. հաստատութիւնները իրենց անուան յատուկ կալուածներ կարենան ունենալ։

Թէրզեան Սրբազան ըսաւ թէ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն ալ չատ մը դժուարութիւններու կը բախի այս կալուածական խնդրին համար։ բայց որպէսզի միանգամ ընդ միշտ լուծուի այս խնդիրը անհրաժեշտ է որ կառավարութեան մտադիրմը ըլլայ և ազգ. կալուածները պարզ միւլք նկատել տրուի։

Ցետոյ խօսակցութիւնը դարձաւ օրուան հրատապ հարցերէն՝ Մակեդոնիոյ և կեդրոնական խնդրի շուրջ և այս առթիւ թէր ու դէմ կարծիքներ փոխանակուեցան. մասնաւորաբար Դուրեան Սրբազան ըսաւ թէ՝ օրէնքը քուէարկուելէ ետքը այդքան դիմումներ ընելու տեղ, յոյները պէտք էր օրէնքը հաստատուելէ առաջ ուշադրութիւն։ Թէրզեան Սրբազան հարցուց Ս. Պատրիարք հօր թէ՝ ի՞նչ ըրած է այնտեղ մը քաղաքականութեան դէմ, որով կառավարութիւնը ասկէ առաջ գաւառներու առաջնորդները՝ քաղաքային գործերու մէջ մտնելէ չէզոքացնել կուզէր, Սուին էֆ. ևս ըսաւ թէ կը կարծէ որ Աստուծի մէջ ալ այդ կերպ փորձեր եղան՝ բայց հոգեւոր պետերու միահամուռ դիմումը վերջ դրաւ այդ քաղաքականութեան։ Ասոնք դարձաւ Աստուծի բանտէն արձակուելիք Թուրք ոճրագործներուն վրայ և Թէրզեան Սրբազան յայտնելով թէ՝ վաղը միւս օր գրէթէ բանտերուն մէջ ոճրագործ չպիտի մնայ, առաջարկեց մէկտեղ դիմում ընել որպէսզի առ այժմ յետաձգուի անոնց արձակումը։

Կէս ժամ տեւող այս այցելութեան միջոցին մեծարանքներ եղան, ուրկէ վերջ, ժամը 3 ու կէսին մեկնեցաւ Կ. Պատրիարք Սրբազանը իր հետեւորդներով։

ԴԱՒԱԹԻՈՑ ԽՆԱՄԱԿԱԼՆԵՐԸ

Դաւաթիոյ Խնամակալութիւնը նկատելով որ իր անդամներէն մէկ քանին պաշտօնէ ձեռնթափ եղած են գրով մը կը խնդրէ Պատրիարքարանէն որ երեք անձեր նշանակուին, իբրև անդամ նոյն Խնամակալութեան։

ԱՐՑՕՆՈՒԹԻՒՆ

Զօնկուլտաքի թաղ. խորհուրդը ժապաւինեալ տժայ մը կը խնդրէ հանգանակութեան ձեռնարկելու համար։ Հաւաքուած գումարով ազգապատկան հողի մը վրայ (1500 կանգուն) եկեղեցի և դպրոց պ'տի կառուցուի։

ԿՈՂԱՊՈՅՏԻԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

Ակնայ առաջ. փ խանորդը կը գրէ պատրիարքարան թէ Կամարակապ գիւղի թաղ. խորհրդարանը գողեր մտեր են մայիս 29ի գիշերը և գողցեր են խորհրդարանին մէջ գտնուած 23 ոսկին։ Տեղւոյն քաղաք. ժողովը այդ օրուընէ քննութեան ձեռնարկած է ազգ. չրջանակներու մէջ, ինչպէս կառավարութիւնն ալ իր կարգին։ բայց տակաւին ոչ է հետք գտնուած չէ։

ԱՇՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Այսօր Ս. Պատրիարք հայրը պիտի ալցելէ Վարչապետին և յետոյ չնորհաւորական այցելութիւն պիտի տայ Նոր Շէյխիւլ-Իսլամին։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Եէնի Դարբոն թաղ. խորհուրդը խնդրեր է օր իր թաղի երեսփոխանին կիսատ մնացած ընտրութիւնը ամբողջացնելու համար արտօնութիւն տրուի։

ՄԻԹԻԼԵՆԵՐԸ

Հաղրոյէն (Տիրպէքիր) հանրագրութիւն մը եկած է պատրիարքարան որով կը խնդրեն եկեղեցիներու բաց մնալը թանխաստութիւններու առջև։

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ

Օրմանեան Սրբազան հրաւիրուած էր Դուրեան Պատրիարքին կողմէ, պատարագելու կիրակի օր Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէջ, որուն տօնախմբութիւնն էր։ Պատարագէն առաջ սակայն մէկ քանի երիտասարդներ եկեղեցւոյն քարոզիչ Դարբիէլ Եպիսկոպոսի դիմեցին և յայտարարեցին որ Օրմանեան Սրբազան պէտք չէ պատարագէ, քանի որ ամբաստանութեան տակ կը գտնուի։ Դարբիէլ եպիսկոպոս պատասխանեց թէ իր ձեռնհասութենէն վեր է այդ մասին բան մը խօսիլը. պատուիրակութիւնը այն առեն Օրմանեան Սրբազանին դիմեց և խնդրեց որ չպատարագէ, անախորժ ցոյցերու թեղի չտալու համար։ Նախկին Պատրիարքը հաւանեցաւ և պատարագեց Տ. Գարեգին քհնյ.։ Օրմանեան Սրբազան ժամերգութեանց ներկայ գտնուեցաւ պահարանին մէջ և յետոյ հայ ժամասարմաներու առաջնորդութեամբ կառք դրուեցաւ և Բերայի իր բնակարանը գնաց։

ԱՇՑԱՆԱՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առաւայէ յունիս 28 Թուականով Սթամպուլի Թզթակից կը գրէ թէ Աստանայի կուսակալը յունիս 25ի հինգշաբթի օրը հոն ժամանած է և ողջունուած է բոլոր քաղաքային և զինուորական պաշտօնէութեան կողմէ, ինչպէս և ամէն ազգ բազմութենէ մը։ Կայարա՛ն հաւաքարպէս ներկայ էին հիւպատոսական մարմինը և բանական թուով օտարականներ, որոնք պաշտօնեայ են Պաղտատի գիծին չինութեան վրայ։ Խանդավառ ցոյցերու մէջ կուսակալը առաջնորդուած է պարգային առթիւ յարդարուած բեմի մը վրայ, ուր հեռեւեալը խօսած է. «Երբ տանտիրմէկ ամիս առաջ, առաջին անգամ Աստանա կը հասնէի, խոցուած սիրտով մտն էր որ տեղ կը գտնէի ամբողջովին աւերակ դարձած երկրի մը մէջ։ Բայց այս անգամ երբ կը հասնիմ, հոգիս բաւական թեթեւցած է այն մտածումով թէ՝ Աստանայի նահանգը բարեհորգման ուղիին մէջ մտած է արդէն, թէեւ տակաւին չատ բան կայ ընելիք այս դիւղեցիկ և յառաջդիմութեան արժանի նահանգին համար։» Ցետոյ յայտարարած է թէ Պոլիս երթալու նպատակը եղած է անձնապէս բանակցիլ նախարարներուն հետ այն ծրագիրներուն համար զորս պատրաստած է, ինչպէս՝ Սարիսի եզերքը կանգնուելիք թումբերը, որով չորերը ա՛լ պիտի չկրնան քաղաքը ողողել, ինչ որ 400 ոսկիի կը կարօտի։ Ինչպէս ասոր չուրին մաքրագործումը և Աստանայի դաշտին ոռոգումը։ Ճանիմնեռուն չորացումը, խճուղիներու չինութիւնը, Աստանայէ Մերսին երկաթգիծ լուսաւորութիւնը, ինչպէս կայ արդէն Թարսուսի մէջ։ Ասկէ զատ, այս 3 քաղաքները հեռաձայնով պիտի միացուին իրարու հետ և իրաքանչիւրին մէջ եղեռարական լուսաւորութիւն պիտի հաստատուի։ Երկրագործական Պանքան իր կողմէ փոխառութիւններ պիտի ընէ կարօտ հողագործներուն, և կայսրութեան գլխաւոր քաղաքներուն մէջ հիմնուելիք 9 լիճներէն մէկը Աստանայի մէջ պիտի հաստատուի, ուր նաեւ աղկանց իտաթէ մը պիտի հաստատուի։ Նաեւ, ամէն գաւառակի մէջ բարձր. նախակրթարաններ պիտի բացուին։ Աւելցնենք թէ Աստանայի թաղապետութիւնը ազատ պիտի ըլլայ 30,000 ոսկիի փոխառութիւն մը ընելու զոր պիտի գործածէ քաղաքի գեղեցկութեան, մէկ կողմէն նաեւ սյրած տուները հեռացնելէ պիտի վերաշինուին։ Բոլոր այս վիթխարի ձեռնարկները աւելնալով անոնց՝ զորս յիշել աւելորդ համարած է ճէմալ պէյ, այնքան գովելի են որքան ամէնքն ալ կոչուած են ապահովել նահանգին նիւթական և բարոյական զարգացումը, որ վառուած է ճէմալ պէյի նման սահմանադրական, հայրենասէր և լուսամիտ կուսակալի մը, որ Աստանայի գիւղերուն մէջ, Պոլիս տեղաւորուած վարդապետներն ու եպիսկոպոսները, ինչո՞ւ գաւառները չեն զրկուիր՝ իրենց գոյութեան իրաւունքը հաստատելու համար։ Պոլսոյ հեշտաւէտ հանգստութիւնները վայելելու համար է որ այդ մարդիկը վեղար անցուցած են գլուխնին։ Խառն Ժողովին պաշտօնը խառնափնթոր վիճակի մը մատնել է գաւառային թեմերը, ազգային ու կրթական գործերը։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ԵՐԿՈՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆԵՐՈՒ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԹԷՐՁԵԱՆ ԵՒ ԴՈՒՐԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆՆԵՐԸ

Կաթոլիկ Հայերու Կ. Պատրիարք՝ Թէրզեան սրբազան, երէկ, ընկերակցութեամբ Արփիարեան, Գէորգեան եպս.ներու Ճամեան վրդ.ի և Զարեհ Շիշմանեան, Գրիգոր Ոսկան և Խորասանեան էֆ.ներու փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Դուրեան Սրբազանին։ Թէրզեան Կ. պատրիարք դուռնէն ընդունուեցաւ վարդապետներու կողմէ, իսկ սանդուխին գլուխը կ'սպասէին Հայեակ և Տէրունեան սրբազանները և վարչական անդամներէն՝ Տօքթ. Սեղրոսեան, Տօքթ. Թորգոմեան, Արամ Հալաճեան, Տօքթ. Տաղաւարեան, Հայկ Խաճատրեան և Սարգիս Սաւին էֆ.ները։ Երկու պատրիարքները դահլիճին դրան առջեւ ողջագուրուեցան, ուրկէ վերջ երկու կողմի ներկաները իրարու ներկայացուցին։

Թէրզեան սրբազան նախ իր չնորհակալութիւնը յայտնեց Դուրեան Սրբազանի անցեալ օր առած այցելութենէն համար և յայտնեց որ այս այցելութիւնները հետզհետէ լաւ վախճանի մը պիտի հանին։ Դուրեան Սրբազան հաստատեց այս պարագան։ Կ. Պատրիարքը անցեալ անգամ Արամ էֆ. Հալաճեանի կողմէ եղած առաջարկին մասին խօսելով, ըսաւ թէ ինք ալ կը փափաքի որ երկու կողմի ազգ. երեսփոխաններէ խառն յանձնաժողով մը կազմուի։ Դուրեան Սրբազան ըսաւ որ այդ չանքը պէտք է ըլլայ, որպէսզի ընդհանուր ազգին վերաբերող կարգ մը գործեր դիւրութեամբ և նպաստաւոր կերպով լուծուին։ բայց այս ընդհ. ժողովը ըսաւ, պիտի ըլլայ այնպիսի պարագաներու առ որ երբ խնդիրը համազգային է, ինչպէս հողային հարցը և այլն։ Այս առթիւ Թէրզեան Սրբազան աւելցուց թէ՝ իրենք ալ եկեղեցական կոլուածներու խնդիր մը ունին։ Պատասխանելով առոր Դուրեան Ս. Պատրիարքը յայտնեց թէ իրենք ալ Երուսաղէմի կոլուածներուն խնդիրը ունին և թէեւ կառավարութիւնը այդ մասին այլ եւայլ խոստումներ ըրած է, բայց դեռ վերջնական արդիւնք մը ձեռք չէ բերուած։ Մենք դիմած ենք, աւելցուց, կառավարութեան որպէսզի «վագրիֆիներու գործողութեան ձեւը փոխուի և բարոյական անձերու ուժը պահած և ազգ. հաստատութիւնները իրենց անուան յատուկ կալուածներ կարենան ունենալ։

Թէրզեան Սրբազան ըսաւ թէ Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսն ալ չատ մը դժուարութիւններու կը բախի այս կալուածական խնդրին համար։ բայց որպէսզի միանգամ ընդ միշտ լուծուի այս խնդիրը անհրաժեշտ է որ կառավարութեան մտադիրմը ըլլայ և ազգ. կալուածները պարզ միւլք նկատել տրուի։

Ցետոյ խօսակցութիւնը դարձաւ օրուան հրատապ հարցերէն՝ Մակեդոնիոյ և կեդրոնական խնդրի շուրջ և այս առթիւ թէր ու դէմ կարծիքներ փոխանակուեցան. մասնաւորաբար Դուրեան Սրբազան ըսաւ թէ՝ օրէնքը քուէարկուելէ ետքը այդքան դիմումներ ընելու տեղ, յոյները պէտք էր օրէնքը հաստատուելէ առաջ ուշադրութիւն։ Թէրզեան Սրբազան հարցուց Ս. Պատրիարք հօր թէ՝ ի՞նչ ըրած է այնտեղ մը քաղաքականութեան դէմ, որով կառավարութիւնը ասկէ առաջ գաւառներու առաջնորդները՝ քաղաքային գործերու մէջ մտնելէ չէզոքացնել կուզէր, Սուին էֆ. ևս ըսաւ թէ կը կարծէ որ Աստանայի մէջ ալ այդ կերպ փորձեր եղան՝ բայց հոգեւոր պետերու միահամուռ դիմումը վերջ դրաւ այդ քաղաքականութեան։ Ասոնք դարձաւ Աստանայի բանտէն արձակուելիք Թուրք ոճրագործներուն վրայ և Թէրզեան Սրբազան յայտնելով թէ՝ վաղը միւս օր գրէթէ բանտերուն մէջ ոճրագործ չպիտի մնայ, առաջարկեց մէկտեղ դիմում ընել որպէսզի առ այժմ յետաձգուի անոնց արձակումը։

Կէս ժամ տեւող այս այցելութեան միջոցին մեծարանքներ եղան, ուրկէ վերջ, ժամը 3 ու կէսին մեկնեցաւ Կ. Պատրիարք Սրբազանը իր հետեւորդներով։

ԴԱՒԱԹԻՈՑ ԽՆԱՄԱԿԱԼՆԵՐԸ

Դաւաթիոյ Խնամակալութիւնը նկատելով որ իր անդամներէն մէկ քանին պաշտօնէ ձեռնթափ եղած են գրով մը կը խնդրէ Պատրիարքարանէն որ երեք անձեր նշանակուին, իբրև անդամ նոյն Խնամակալութեան։

ԱՐՑՕՆՈՒԹԻՒՆ

Զօնկուլտաքի թաղ. խորհուրդը ժապաւինեալ տժայ մը կը խնդրէ հանգանակութեան ձեռնարկելու համար։ Հաւաքուած գումարով ազգապատկան հողի մը վրայ (1500 կանգուն) եկեղեցի և դպրոց պ'տի կառուցուի։

ԿՈՂԱՊՈՅՏԻԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Ակնայ առաջ. փ խանորդը կը գրէ պատրիարքարան թէ Կամարակապ գիւղի թաղ. խորհրդարանը գողեր մտեր են մայիս 29ի գիշերը և գողցեր են խորհրդարանին մէջ գտնուած 23 ոսկին։ Տեղւոյն քաղաք. ժողովը այդ օրուընէ քննութեան ձեռնարկած է ազգ. չրջանակներու մէջ, ինչպէս կառավարութիւնն ալ իր կարգին։ բայց տակաւին ոչ է հետք գտնուած չէ։

ԱՇՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Այսօր Ս. Պատրիարք հայրը պիտի ալցելէ Վարչապետին և յետոյ չնորհաւորական այցելութիւն պիտի տայ Նոր Շէյխիւլ-Իսլամին։

ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

Եէնի Դարբոն թաղ. խորհուրդը խնդրեր է օր իր թաղի երեսփոխանին կիսատ մնացած ընտրութիւնը ամբողջացնելու համար արտօնութիւն տրուի։

ՄԻԹԻԼԵՆԵՐԸ

Հաղրոյէն (Տիրպէքիր) հանրագրութիւն մը եկած է պատրիարքարան որով կը խնդրեն եկեղեցիներու բաց մնալը թանխաստութիւններու առջև։

ՕՐՄԱՆԵԱՆ ՍՐԲԱԶԱՆ

Օրմանեան Սրբազան հրաւիրուած էր Դուրեան Պատրիարքին կողմէ, պատարագելու կիրակի օր Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէջ, որուն տօնախմբութիւնն էր։ Պատարագէն առաջ սակայն մէկ քանի երիտասարդներ եկեղեցւոյն քարոզիչ Դարբիէլ Եպիսկոպոսի դիմեցին և յայտարարեցին որ Օրմանեան Սրբազան պէտք չէ պատարագէ, քանի որ ամբաստանութեան տակ կը գտնուի։ Դարբիէլ եպիսկոպոս պատասխանեց թէ իր ձեռնհասութենէն վեր է այդ մասին բան մը խօսիլը. պատուիրակութիւնը այն առեն Օրմանեան Սրբազանին դիմեց և խնդրեց որ չպատարագէ, անախորժ ցոյցերու թեղի չտալու համար։ Նախկին Պատրիարքը հաւանեցաւ և պատարագեց Տ. Գարեգին քհնյ.։ Օրմանեան Սրբազան ժամերգութեանց ներկայ գտնուեցաւ պահարանին մէջ և յետոյ հայ ժամասարմաներու առաջնորդութեամբ կառք դրուեցաւ և Բերայի իր բնակարանը գնաց։

ԱՇՑԱՆԱՇԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Առաւայէ յունիս 28 Թուականով Սթամպուլի Թզթակից կը գրէ թէ Աստանայի կուսակալը յունիս 25ի հինգշաբթի օրը հոն ժամանած է և ողջունուած է բոլոր քաղաքային և զինուորական պաշտօնէութեան կողմէ, ինչպէս և ամէն ազգէ բազմութենէ մը։ Կայարա՛ն հաւաքարպէս ներկայ էին հիւպատոսական մարմինը և բանական թուով օտարականներ, որոնք պաշտօնեայ են Պաղտատի գիծին չինութեան վրայ։ Խանդավառ ցոյցերու մէջ կուսակալը առաջնորդուած է պարգային առթիւ յարդարուած բեմի մը վրայ, ուր հեռեւեալը խօսած է. «Երբ տանտիրմէկ ամիս առաջ, առաջին անգամ Աստանա կը հասնէի, խոցուած սիրտով մտն էր որ տեղ կը գտնէի ամբողջովին աւերակ դարձած երկրի մը մէջ։ Բայց այս անգամ երբ կը հասնիմ, հոգիս բաւական թեթեւցած է այն մտածումով թէ՝ Աստանայի նահանգը բարեհորգման ուղիին մէջ մտած է արդէն, թէեւ տակաւին չատ բան կայ ընելիք այս դիւղեցիկ և յառաջդիմութեան արժանի նահանգին համար։» Ցետոյ յայտարարած է թէ Պոլիս երթալու նպատակը եղած է անձնապէս բանակցիլ նախարարներուն հետ այն ծրագիրներուն համար զորս պատրաստած է, ինչպէս՝ Սարիսի եզերքը կանգնուելիք թումբերը, որով չորերը ա՛լ պիտի չկրնան քաղաքը ողողել, ինչ որ 400 ոսկիի կը կարօտի։ Ինչպէս ասոր չուրին մաքրագործումը և Աստանայի դաշտին ոռոգումը։ Ճանիմնեռուն չորացումը, խճուղիներու չինութիւնը, Աստանայէ Մերսին երկաթգիծ լուսաւորութիւնը, ինչպէս կայ արդէն Թարսուսի մէջ։ Ասկէ զատ, այս 3 քաղաքները հեռաձայնով պիտի միացուին իրարու հետ և իրաքանչիւրին մէջ եղեռարական լուսաւորութիւն պիտի հաստատուի։ Երկրագործական Պանքան իր կողմէ փոխառութիւններ պիտի ընէ կարօտ հողագործներուն, և կայսրութեան գլխաւոր քաղաքներուն մէջ հիմնուելիք 9 լիճներէն մէկը Աստանայի մէջ պիտի հաստատուի, ուր նաեւ աղկանց իտաթէ մը պիտի հաստատուի։ Նաեւ, ամէն գաւառակի մէջ բարձր. նախակրթարաններ պիտի բացուին։ Աւելցնենք թէ Աստանայի թաղապետութիւնը ազատ պիտի ըլլայ 30,000 ոսկիի փոխառութիւն մը ընելու զոր պիտի գործածէ քաղաքի գեղեցկութեան, մէկ կողմէն նաեւ սյրած տուները հեռացնելէ պիտի վերաշինուին։ Բոլոր այս վիթխարի ձեռնարկները աւելնալով անոնց՝ զորս յիշել աւելորդ համարած է ճէմալ պէյ, այնքան գովելի են որքան ամէնքն ալ կոչուած են ապահովել նահանգին նիւթական և բարոյական զարգացումը, որ վառուած է ճէմալ պէյի նման սահմանադրական, հայրենասէր և լուսամիտ կուսակալի մը, որ Աստանայի գիւղերուն մէջ, Պոլիս տեղաւորուած վարդապետներն ու եպիսկոպոսները, ինչո՞ւ գաւառները չեն զրկուիր՝ իրենց գոյութեան իրաւունքը հաստատելու համար։ Պոլսոյ հեշտաւէտ հանգստութիւնները վայելելու համար է որ այդ մարդիկը վեղար անցուցած են գլուխնին։ Խառն Ժողովին պաշտօնը խառնափնթոր վիճակի մը մատնել է գաւառային թեմերը, ազգային ու կրթական գործերը։

ԵՐՈՒԽԱՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒ ԽՆԴՐԻՆ ՄԵՋ

ԻՆՉ է ՅՈՅՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՀԱՅԵՑԱԿԷՏԸ

ԻՆՉ Կ'ԸՍԻ ՊՕԵՕ ԷՖ.

Մեր խմբագիրներէն մին տեսակցութիւն մը ունեցաւ Օսմ. Խորհրդարանի անդամ Պօյօ էֆ.ի հետ՝ Մակեդոնիոյ եկեղեցիներու խնդրին վրայ, որուն մասին սա յայտարարութիւնը ըրաւ.

— Մեր կարծիքով՝ պէտք է որ կառավարութիւնը անպատճառ ետ առնէ այս օրէնքը, հակառակ պարագային Պատրիարքարանը բնաւ չպիտի դադրի իր պահանջումներուն դէմ տալէ։

— Կը յուսա՞ք որ կառավարութիւնը տեղի տայ։

— Անշո՛ւշտ. եթէ այդ յոյսը չունենայինք, մենք, օսմ. Յոյն երեսփոխաններս, առաջինը պիտի ըլլայինք, Պատրիարքարանի խորհուրդ տուող՝ որ ետ կենայ իր ապարդիւն ընթացքէն։

— Բայց քանի որ կը կարծէք որ կառավարութիւնը տեղի պիտի տայ, ինչո՞ւ համար ուրեմն այս օրէնքը քուէարկել տուաւ Խորհրդարանին։

— Անշուշտ է որ կառավարութիւնը գործադրելու համար այդ օրէնքը պատրաստեց, բայց ստիպման տակ պիտի պարտաւորուի ետ առնել։

— Կը յուսա՞ք հաստատապէս։

— Այո՛չափ հաստատ պէս որ Պատրիարքարանը գիտէ թէ մեծ գործերը մեծ միջոցներով կրնայ կատարել։

— Բայց սխալ մը չէ՞ մեծ տէրութեանց դիմելը, քանի որ ոչ մէկ տէրութիւն պիտի ուզէ Թուրքիոյ ներքին գործերուն միջամտել։

— Այո՛, սխալ մըն է այդ, բայց պարտաւորուած սխալ մը. գալով երկրորդ պարագային՝ այդ կեռը քիչ մը խնդրական է։ Իրաւ սխալ մը պիտի ըլլար մեր առած քայլը, եթէ իրապես սահմանադրական կառավարութեան մը մէջ ապրէինք. գէթ մենք՝ Յոյներս, այսօր այնպէս կը նկատենք որ Թուրքիոյ Սահմանադրութիւնը Յոյներուն համար չէ։

— Բայց չէ՞ք կարծեր որ կառավարութիւնը ասկից վերջ քարերը վերաբերուած մը ցոյց տայ հանդէպ Յոյներուն՝ իրենց այս յամառ ընդդիմութենէն վերջ ի վերջոյ զայրանալով։

— Այո՛, գիտենք ՝կառավարութիւնը բոլոր Յոյները ապատամբ պիտի նկատէ։ Մենք այսօրուընէ իսկ պատրաստ ենք այդ պիտակը ընդունելու։ Պատրիարքարանը և բոլոր Յոյ ազգը սա նշանաբանը ընդգրկած են այժմ. կամ պէտք է որ բայա ըլլանք վերոսին, զր կամ պէտք է որ կատարեալ սանմանադրական երկրի մը մէջ ապրինք։

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐԻ ՄԸ ԱՐԱՐԸ

Գումգարուի կայարանի ոստիկաններէն մէկը. թիւ 575, առջի իրիկուն, սկսաւ թուրով ծեծել Հայ մը որ կ'ուզէր երկաթուղիի վագոնատեսակն ներս մտնել։ Այդ միջոցին Քիւրտ մը պահանջոց եղեթալով, կը յայտարարէ թէ Հայերը ոստիկան կը ծեծեն։ Ասոր վրայ, ոստիկաններ հասնելով հայը պահանջոց կը տանին ու սաստիկ կը ծեծեն։ Վկայութեան կ'երթան չորս Հայեր, յայտարարելով թէ ծեծողը ոստիկանն էր և ոչ թէ Հայը։ Բայց ատոնք ալ չարչար գանակոծու

ՀԵՆԹ

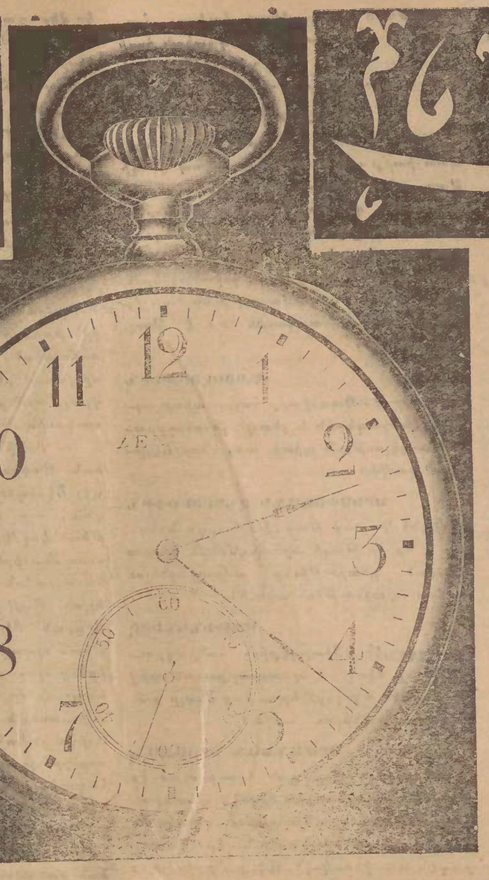

ԶԷՆԹ

Տիեզերապէս ճանչցուած իբր լաւագոյն ժամացոյցը եւ պատշաճապէս ընդունուած հետեւեալ վարչութիւններէն.

Անատոլուի օսմանեան երկաթուղիներու ընկերութիւն
Շիրքէթը Խայրիյէ
Օսմանեան ոստիկան զօրաց վարչութիւն
Իտալիոյ պետական երկաթուղիները
Ռուսական երկաթուղիները
Յունական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՍՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶԻ 1900Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ, ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՒԻ, ՄԻԼԱՆԻ 1906Ի ՑՈՒՑԱՇԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) դիտարանին 1909ի պետական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն և ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ օր ան։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԵԼ, ԵՒ ՍՄԼԻՆ ՄԵԾՈՒԹԵԱՄԲ

կը ծախսի հետեւեալ վաճառատունները՝

Գ. ՍԱՐԳԻՍՕՅ ԵՒ ԸՆԿ. Ճ. ԲՈՂՈՒՔԱ ԵՓԹԻՄԵԱՆ ԵՂԲՕՐՔ
Ճէլալ պէյ խան Բերա եւ Պաղչէ-Գաբու Մեծ-Շուկայ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—Զենիթ ժամացոյցներու գործարանն արդէն 40 տարիէ ի վեր հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր Սարգիսօյ ժամացոյցներով, որոնցմէ, իրենց առաջնակարգ յատկութեանց շնորհիւ, մօտաւորապէս 1 միլիոն ծախուած են ցարդ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, մասնաւորաբար բանակին մէջ, առանց երբեք ամենափոքր գանգատի մը տեղի տալու։

ԻՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԶԵՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՀԵՏ ՊԱՀԱՆՋԵԼ. 15 ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝ ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ՎԱՃՈՒՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ԶԷՆԹ

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՄԱՆԱԳԻՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային ասոնզագիտական դիտարանին մէջ քրոնոմէթրներու և բանտիլներու քննութեան, ինչպէս նաև տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող քրոնոմէթրներու և բանտիլներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման.

Նկատողութեան առնելով նաև նահանգային դիտարանի տնօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրոնոմէթրներու գնացքին ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաև ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի անօրէնին բացատրութիւնները, ԿԸ ՎՃՌԻ

Կանոնագրին սահմանած մրցանակները սա կերպով բաժնել 1908ի չրջանին համար.

Ա. Գործարանատէրներու յատկացուած մրցանակներ գրպանի իւ նաւու լաւագոյն վեց chronomètrներու համար սահրի մրցանակ։

Ա. Ն. Ա. Ր Դ	Թիւ դասակարգութեան
Սա. Պ. Պ. Ժ. Ցավրը-Ժազօ և Էնկ. Գործարան Զենիթ ժամացոյցներու, ի Լօքլ	22,8
Բ. Պիւհրէ, ի Լօքլ	22,5
Բ. Տիթիչայմ, Շօտը Ֆոն	22,2
Բ. Տ. Նարաէն, ի Լօքլ	19,1
Գործարան Լանժինի, ի Սէնթ-Իմիէ	14,2

Ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ
Դիւանադպիր՝ ԲԷՐԻԷՆ Նախագահ ՏՈՌԹ. ԲԷԹԹԱՎԷԼ 50-3

ԱՃԱՊԱՐԵՑԷՔ

Տիկիններ՝ և օրիորդներ՝, ձեր ամառնային գնումները ընելէ առաջ, անգամ մը այցելեցէք Լամպրօքլօ եղբարց «Ա-թէ քի վաճառատունը», որ կը գտնուի Բերա, մեծ փողոց, Բանպիա եկեղեցիին քով, Բասաժ Հաճօքլօ, թիւ 278։ Ամէն օր մեծ քանակութեամբ կը հանին զանազան գոյներով կերպասէ զէններ՝ մետաքսէ, բուրդէ ու կաուէ, կանանց քօթիւմ-թայէօրներու և բրաէնկոթներու համար։ Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ կարնիթիւրներ և զանազան գոյներով ժապաւէններ, մետաքսէ հովանոցներ, 30 ղրուչէն սկսեալ պլուզներ, ժիլեթներ, ձեռնոցներ, գուլպաներ, քօղեր, ճերմակեղէններ և այլն։ Լամպրօքլօ վաճառատան մասնագիտութիւնն է վերջին դրութեամբ սեղմիրաններ, չանթէլէր, փուլաններ և այլն։ Մասնաւոր միւզ մը կայ այրերու և տղոց համար։ Գնորդները կրնան վստահ ըլլալ որ սոյն վաճառատան մէջ կարելի է 0/0ին 50 չափ մը ունենալ, ուրիշ վաճառատանց հետ բաղդատմամբ։

Բիօնէր հայ. թուարկիչները յանձնարարելի են բոլոր գործի մարդոց։

Մէկ վայրկեանի մէջ 200է աւելի թուական կարելի է նշանակել սոյն մեքենայով։

Գործածելի տոմարներու, տարեցագիրներու դրոշմաթուղթերու, տոմարներու, հաշուեցոյցերու, եւն., եւն.։

(14 Ցլս. 1910 Ճիշդ տպագրումի յար և նման կը նշանակէ թուականները։

Մինչեւ 1921 տարին ապահովեալ է։

ԳԻՆ 6 ՂՐՈՒՇ

Փնտռեցէք բոլոր թղթավաճառատունները

Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ
Ա.ԲԱՆ ՍԻԴՆԵՐ

Ղալաթիա, Կիւմիւշլու խան

ՇԱՆՕԹ.—Գաւառներէ յանձնարարութիւնք անմիջապէս կը ղրկուին, դրամը կանխիկ վճարելի ու փոստի ծախքը գնողին վրայ ըլլալու պայմանաւ։

Մասնաւոր զեղջ վաճառողաց համար
50—16

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՑՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 fուրոն
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 fուրոն

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՎԻԵՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Սուսիկ, Պիէլից, Պիալա, Պոզէն, Պրուն, Բէյթա, Զէրնօվից, Ֆրիտէք-Միհթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գալիցիա, Ֆլանդէրֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօնիցց, Բրզէմիլ, Ս. Բոլթէն, Թուրնօվ, Թէրլից, Թէյշէն, Վիլաշ և Նէօյթատ։

Վինրը Պանք-Ֆէրայն պանքայի ամէն գործառնութիւնն. կը կատարէ. փոխառութիւն կ'ընէ հաշուրնթացով և արժէթուղթեր ուանդ ձգուելու փոխարէն։ Առևտրական թուղթեր կը ղեղէ։ Չէքեր և վարկագիրներ չրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ դրամարկղ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ քաշուած առևտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր սակերով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու առարկաներ, զարդասկիներ եւայլն։

Վինրը Պանք-Ֆէրայն խնայողական Սնուցման մասնաւոր սպասարկութիւն մը հաստատած է, 0/0ին 3½ տոկոսով և իր յաձախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սակեալ ոսկեդրամ յիսուն ղրուշէն։

«Մէջիտ» դրամարկղերը, որոնք Գալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծայեն։

ՊԷՊԷՔԻ ՊՍԻՏԷԶԸ

Ծովեզերքը հաստատուած այս պարտէզը հինգերորդ տարին մը ունի։ Ըմպելիները առաջնակարգ են և գիները չափաւոր։ Մայիս 30/12 յունիսէն սկսեալ, ամբողջ ամրան եղանակին նուագ ամէն ուրբաթ ու կիրակի օրերը, ժամը 8էն (Ը. Թ)։ Մուտքը ազատ է։

ԵՌԳՆԱՒԱՏԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒՔԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ
Ն. ԲԱՓԷ ՍՐ ԸՆԿ

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Իօճի չոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Մայիս 31ին։

Իմիրէքի չոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կ: հասնի Յունիս 7ին։

Ֆրիմի չոգենաւը Սև Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 14ին։

Իօճի չոգենաւը Մարսիլիայէն հոս կը հասնի Յունիս 21ին։

Իմիրէքի չոգենաւը Սեւ Ծովէն հոս կը հասնի Յունիս 28ին։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Իօճի չոգենաւը, նաւապետ Պոլ, յունիս 1 չորեքշաբթի օր, առաւուան ժամը 11ին կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իմիրէքի չոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 8ին, չորեքշաբթի օր, Իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ կ'ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Ֆրիմի չոգենաւը, նաւապետ Մէթրէ, Յունիս 15ին, չորեքշաբթի օր, առաւուան 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Իօճի չոգենաւը, նաւապետ Պոլ, Յունիս 22ին, չորեքշաբթի օր, Իրիկուան ժամը 4ին, ճամբայ պիտի ելլէ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք։

Իմիրէքի չոգենաւը, նաւապետ Բէքու, Յունիս 29ին, առաւուան ժամը 11ին, կը մեկնի դէպի Մուտանիա և Մարսիլիա։

Ա.	Ֆրանկ Բարբզի հատար	200 ֆր.
»	» Մարսիլիայ »	150 »
Բ.	» Բարբզի »	180 »
»	» Մարսիլիայ »	120 »

Ա. Ֆրանկ Լանժինի հատար 248.35 ֆր.
Բ. Ֆրանկ 185.10 ֆր. (Տիրէի ծառայով)։
Տեղեկութիւն համար դիմել Գործակալին Թանգարանի դիմաց։

101 Թ. ԱՐՅՈՒԼ

ՏՀԻ ՆԷՇԸՆԼԻ ԲՐՕԹԷՔԹՕՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղին Ձէյմս Պիլինկ Զրչ Սրրիք
Ընկերութեան դրամատունն է Տճի Լօնսօն էնտ Բրօվինսը Պանք–Լիմիթըտ,
42 Քասլ Սրրիք, Լիվրբուլ.

ՏՀԻ ՆՕՐԹ ԻՍԹԸԼԻՆ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Ընկ. կեդրոնատեղի.— Պանք Ֆէմպրու, Պօնսկիթ Տարիինկրքն
Ընկ. դրամատունը.— Տճի Լօնսօն Ձօյն Սրոֆ Պանք Լիմիթրս—Տարիինկրքն

Վերոյիշեալ Ընկերութիւնք իրենց անհաւասար ուղղամտութեան և արդարաբար ու պատրաստակամ սովորութեանց համաձայն կ'ապահովագրեն հրդեհի դէմ ամէն տեսակ չէնքեր և ապրանքներ, ամենանպաստաւոր պայմաններով և ամէնէն ժամանակաւոր գիներով։ Արեւելքի համար մասնաւոր ղեղչեալ սակացոյց։ Ապահովագրական ընկերութեանց հանդամանքներէն (սինտիքա) դուրս կ'ելնեն։

Արեւելքի ընդհանուր լիազոր Տնօրէն (Manager)
ՎԻԶԷՆ Ա. ԴՕԼՃԱԵԱՆ
Գիս (Secretary)
ԷԴՈՒԱՐԴ ՃԱՊԵԱՆ

Կալաթա, Իլիտի խան, Նº 7, 8

Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներու մէջ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԻ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒԲԼԻ
Ա.ՄԲՈՂՋՈՒԹԻՒՆ Վ.ՃԱՌՈՒՕՏ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ. — Գալաթիֆօթի սակարան, Սենեայա հրապարակ եւ Վասիլի Օստրօֆ։

ՄՍՅՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Աքքերման, Արլճանկէ, Անդրասան, Արաւիր, Պաքու, Պալաքօվօ, Էջաթերինմօսար, Էլիզաւէթկրատ, Իսմայիլ, Կերսոն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանդ, Քրէմէնչուկ, Մոսկուա (Կավրիլով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նովօ, Նիքօլայէվսք, Նովորոսիսք Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆքաքայա-Սլօպոտա, Բօլդավա, Ռիկա, Ռիսաք, Ռոստով, Ռիպինսք, Սարատօֆ, Սիմֆերոպոլ, Սէմիպալատինսք, Զիթոմիր, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլէքի, Ուսֆիրալ, Վիսթքա, Վլատիքաւքազ, Վոլոկտա և Վոսկրէսէնսք։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— Ալէքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պարիզ, Ելբարդօրի, Քաքուվքա, Նիքօլսկ և Սրօլա։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ. —Լոնտոն, Բարիզ, Ժընէվ և Կ. Պոլիս։

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառութիւններով. Նախավճարներ (avance) ապրանքի վրայ և քսիխօնով՝ վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավառատելի «Սէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայողական Մնասուկ նպաստաւոր ռակոսով։

Արտօնաւոր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՅՈՅՑ ՏՈՒԱՒ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իսկիսին կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդը մրն է տղոց եւ պարարտացմանու համար։
50 16

Միլիմէյտ Պրէնտ Սուխս Միլքը

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՍՆՈՒՆԴՆ Է

մանկ. սնունդ որ գործածած եղ այս կարգ՝ կ'բնդունին որ

ՄԻԼՔՄԷՅԴ ՊՐԷՆԴ ՍՈՒԽՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՅ ՀԱՄԱՐ
ԵՆԹԱՍԱԿԱՆ ԿԵՐԱԿՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԷՆՈՅՆ ԵՒ ՕԳՈՒՏԱԿԱՐ
50—16

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴ ԿԸ ՓԱՓԱԳԻ
ԻՐ ՆԱԽԱՍԻՐԱՑԻ ՕԳՈՒՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՎ
ԼԱՌԱՆՆԱՊԱՏԻՒ

ԹԱՌՆԱՍԷՊ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՈՅՑԻ ՄԷՋ
Բերա, Մեծ Փողոց, Թիւ 288
ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐՈՎ,
6 fապիճեկ լուսանկար՝ բլաքիճաֆիպ 40 ղր.
6 fապիճեկ լուսանկար՝ փայլուն 20 ղր.
Գունաւոր լուսանկար. բնական մեծ. 120 ղր.
12 fապիճեկ լուսանկար՝ բլաքիճաֆիպ եւ մեկ ակրաճեֆսման 108 ղր.

Ա.ԲՐԱՀԱՄՍԱՆԱՆՑ
ԵՒ ԽՆԱՄԵԱԼ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ
ԻՒՂԱՆԵՐԻ ՆԿԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
ՄԵՏԱՔԻՍ, ԿՏԱՒԻ ԵՒ ԹՈՒՌԱԼԻ ՎՐԱՑ
կ'ուզէ՞ս որ ամէն կերպով զոհ դառնաս, Փուրա՝ լուսանկարուիլ «ԹԱՒՆԱՆԱՆ»ի։

"ԱՐԵՒԵԼՔ"ի ԹԵՐԹՕՆ (122)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԷՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

Բ.

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 5

Մօրէլ իր թիկնաթոռին վրայ ինկաւ, աչքերը յառելով պաի ժամացոյցին. եօթը վայրկեան ունէր. ժամացոյցին ալաքը անհաւասալի արագութեամբ կ'ընթանար. իրեն այնպէս կը թուէր որ անոր յառաջանալը կը տեսնէր աչքով։

Անկարելի է բացատրել թէ այդ գերագոյն վայրկեանին մէջ ինչ կ'անցնէր այդ մարդուն մտքէն, որ սխալ այլ ճշմարտանման դատողութեամբ մը, աչխարհիս վրայ սիրած բաներէն և կեանքէն պիտի բաժնուէր, ուր ընտանեկան քաղցրութիւններ կային. գաղափար մը կազմելու համար այդ մասին, պէտք էր տեսնել իր քրտնաթաթաւ ճակատը. սակայն իր արտասուաթոր աչքերը դէպի երկինք բարձրացուցած էր համակերպած երեւոյթով մը։

Ժամացոյցին ալաքը կը յառաջանար միշտ և ատրճանակները լեցուած էին. ձեռքը երկարելով ատրճանակ մը առաւ և աղջկանը անունը տուաւ։

Ցեռոյ վար դրաւ մահացու զէնքը, գրիչը ձեռք առաւ և քանի մը բառ գրեց։

Մօրէլի այնպէս կը թուէր թէ պէտք եղածին չափ հրաժեշտի խօսքեր չէր ուղղած իր սիրեցեալ զաւկին։

Ցեռոյ գլխի պատին ժամացոյցը դարձուց աչքերը. ոչ թէ վայրկեանները այլ երկվայրկեանները կը հաշուէր։

Զէնքը նորէն ձեռք առաւ, բերանաբաց ու աչքերը ալաքին վրայ յառած. յետոյ սարսռաց՝ լսելով այն աղմուկը զոր հրաշէրին հրաշիրկը ղեղած առեն կը հաներ։

Այդ պահուն աւելի պաղ քրտինք մը ողողեց ճակատը և աւելի մահացու անձկութիւն մը սեղմեց սիրտը։

Մօրէլ լսեց որ ասանդուխին դուռը կը ճռնչէր իր ծխնիներուն վրայ։

Ցեռոյ աշխատութեան սենեակին դուռը բացուեցաւ։

Պատին ժամացոյցը տասնըմէկ պիտի հնչէր։

Մօրէլ եռին չդարձաւ գնաւ. Քօքլէսի սա խօսքերը ականջին կը հասնէին.

«Թոմսըն և Ֆրէնչ տան Ներկայացուցիչը։»

Ցանկարծ, ճիչ մը լսեց. իր աղջկան ձայնն էր։

Մօրէլ եռին դառնալով Ժիւլին տեսաւ. ատրճանակը ձեռքէն վար ինկաւ։

—Հա՛յր, ազատեցա՞ք, ազատեցա՞ք, գոչեց մանկամարդ աղջիկը, չնչասպառ և ուրախութենէ գրեթէ նուաղուն։

Ու հօրը գիրկը նետուեցաւ, ձեռքին մէջ բարձրացնելով կարմիր մտաքէսէ քսակ մը։

—Ազատա՞ծ մի զաւակս, ինչ ըսել կ'ուզես, պատասխանեց Մօրէլ։

—Այո՛, ազատած, ինչպէս կը տեսնէք, ըսաւ ծաղկատ աղջիկը։

Մօրէլ սարսռալով ձեռք առաւ քսակը, որովհետև տարտամ կերպով յիշեց որ այդ առարկան իրեն կը պատկանէր ատենօք։

Բնակին մէկ կողմը կար երկու հարիւր ուենսունը եօթը հազար հինգ հարիւր ֆրանքի փոխանակագիրը։

Վճարուած էր այդ փոխանակագիրը։

Բնակին միւս կողմը կար կաղնիի մեծութեամբ ադամանդ մը, մագաղաթի փոքր կտորի մը վրայ սա երեք բառերը գրուած.

«Ժիւլիին դրամօժիտը »

Մօրէլ ճակատին տարաւ ձեռքը. իրեն այնպէս կը թուէր որ կ'երազէր։

Այդ միջոցին տասնըմէկ հնչեց ժամացոյցը։

Ժամացոյցին իւրաքանչիւր զարկը Մօրէլի սրտին վրայ կը թրթռար։

— Այդիկօ, բացատրէ՛ նայիմ։ Ո՞ւր դտար այս քսակը։

— Մէյլհան ծառուղիին 15 թիւ տան մէջ, հինգերորդ յարկը գտնուող փոքր սենեակի մը չըմնէին անկիւնը։

— Բայց այս քսակը քուկդ չէ, գոչեց Մօրէլ։

Ժիւլի իր հօր երկարեց առաւն ստացած նամակը։

— Մինչ գացիր այդ տունը, հարցուց Մօրէլ, նամակը կարդալէ յետոյ։

— Հա՛յր, Լիմմանուէլ կ'ընկերանար ինծի։ Միւղէ փողոցին անկիւնը ինծի պիտի սպասէր. բայց զարմանալի բան որ վերադարձիս հոն չէր գտնուեր։

— Պարոն Մօրէլ, գոչեց ձայն մը սանդուխին վրայէն։

— Անոր ձայնն է, ըսաւ Ժիւլի։

Քիչ մը ետքը ներս մտաւ Լիմմանուէլ դէմքը ուրախութենէ և յուզումէ այլայլած։

— Ֆարաօնը, Ֆարաօնը, գոչեց Լիմմանուէլ։

— Ինչ Ֆարաօնը մի. խենթեցա՞ք մինթէ։ Լիմմանուէլ, լաւ գիտէք որ կորսուած է ան։

— Ֆարաօնը, պարոն, Ֆարաօնին մտաքի նշանը կուտան։ Ֆարաօն նատանգիտա կը մտնէ։

Մօրէլ իր աթոռին վրայ ինկաւ նորէն, ուժաթափ եղած էր. իր միտքը չէր կրնար դասակարգել այդ անհաւասալի, անլուր, առասպելական դէպքերու յաջորդութիւնը։

Այդ միջոցին Մաքսիմիլիէն ալ ներս մտաւ։

— Հա՛յր, կ'ըսէիք թէ Ֆարաօն կորսուած էր, գոչեց Մաքսիմիլիէն։ Պանորդը իմաց տուած է, ու հիմա նաւահանգիստ կը մտնէ ան։

— Բարեկամներս, եթէ այդպէս ըլլար, այն ատեն Աստուծոյ հրաշքին հաւասար էր։ Անկարելի՛ բան է, անկարելի բան է, ըսաւ Մօրէլ։

(Շարունակելի)